

BUDAPESTI CZÉGEK.

FÖLDVÁRY IMRE
földvár- és fehérnemű-raktára.
BUDAPEST,
IV., Koronaherczeg-utca 11. sz., a főposta mellett és
VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.
Telefon.
Speciális készítője jó szabású férfi ingeknek.

Franklin-Társulatnál megjelent.
POCSAJYÉK.
Regény.
Irtá
Fröhlichné Mórca Paula.
Ara füve 1 frt 50 kr.

Levélbéllyeg-kereskedés
PRÜCKLER J. C.
Budapest, IV., Régi posta-u. 5.
Alapítva 1878
Veszek! Eladok! Cserélek!

Gummiárak,
betegápolási-cikkkek sérelmektől (összevont F. Berguerand
párisi gyárostól), legelőnyösebben beszerezhetők
Polgár Sándor egyetemi kötszerésznel,
Budapest, Erzsébet-körút 50.

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
Andrássy-út 21.
(félemelet)
A Magyar Asphalt
résztvény-társaság
Budapest, Andrássy-út 30
elvéllalja jótállás mellett
legelőnyösebben
asphalt-burkolatok
fektetését és
nedves lakások,
pinczék, stb. gyökere
száraztatását.
Telefon.

MARGIT-CRÈME

hírneves, az elegáns hölgyek által
használt arcoréma (nem száraz ke-
rő) rövid idő alatt ifjítja és szépíti
az arcot, eltávolítja az arcáról minden-
nemű bőrtisztítást.
Egyedül szer szepő, májfoltok,
pattanások, bőrtáka (mitesszer) ellen.
Bámulatos hatása abban rejlik, hogy
a bőre kenve az által rögtön felvé-
tetik és az okozó azon csodás átal-
kulást, hogy szepővel vagy májfol-
tokkal teljesen fedett arc 3-4 nap alatt alabástrom
fehérré lesz.

Mivel nem száraz — nappal is alkalmazható, — a crém-
vel bekenett bőrön a hólyagor remekül támad. Ara 50 kr. 1 frt.
Margit-szappan ára 35 kr. — **Margit-hólyagor,**
fehér, rózsás és crém színben ára 60 kr. — **Margit-**
gőz-lógóp 50 kr.
FÖLDES KELEMEN gyógyszer-tára,
Aradon, Deák Ferenc-utca 11. sz.
Főraktár **BUDAPESTEN,** Török József, Király-utca.

A természetes savanyúvizek között a

Krondorfi
alkalikus SAVANYÚKÚT
elsőrangú kitünőségek
egybevágo vegyelemzése alapján milyenszerűleg
az első helyet foglalja el.
Magyarországi főraktár:
V. Széchenyi-utca 3. — Telefon 1108 sz.

A SZÉPSÉG
ÁPOLÁSÁHOZ.
Eddig el nem ért
HATÁS.
KIELHAUSER H.
folyékony
Glycerin-Crème
ártalmatlan anyagokból készült si-
került vegyület, mely nemcsak a
bőrt finomítja, hanem tényleg
az ifjú üdőséget eleveníti és azt
állandóan fenntartja. Legjobb övszer
levegő, szél és napfény ellen
eltávolított napfoltot, szeplőt,
májfoltot és minden más bőrtisztítást.
Glycerin-Crème-Szappan
kiváló enyhe, bárszonszerű bőrt idez elő. A Glycerin-
Crème használatánál ajánlható a
Párisi Hőlgypuder
a legártalmatlanabb puder, a bőrt szép fehér színre
válttatja és azt simán és szárazon tartja.
Hamisított párisi hőlgypudertől és
Glycerin-Crémektől óvakodjanak: csak az
a valódi, melyen a címkéjén, valamint a
leírásán a mellékelt védjegy van.
Raktar minden gyógyszer-tárban és illatszertárban.
Magyarországi főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF**
gyógyszertára Budapest, Király-utca 12.

A világ legnagyobb csatakepe. Koscziuskó győzelme

Racslawiczánál.
STYKA és KOSSÁK lengyel festő-
művészek óriási körképe
a városligetben Aréna-út.
Reggel 8 órától nyitva.
Este villamos világítás. Villamos vasut végállomása.
Belépti díj 1 korona.

Páris 1889. **Kitüntetve** Brüsszel 1891.
Genf 1889. Bécs 1891.
1893. Chicago. Magdeburg. London 1893.

Egyetemes gyomorpor
Barella P. F. W. től Berlin SW., Friedrichstrasse
220, a francziországi orvosi társulatok tagja.
Orvosilag legjobban ajánlatik. Rendkívül sike-
res, még idült gyomorbetegségek is.
Szállít próba ingyen, csupán a viteldij meg-
terítése mellett, berlini főraktárából.
Ausztia-Magyarország számára egy doboz frt 1.60
Raktár:
Budapecsten: Török József gyógysz.
király-utca 12. szám.

ŐS BUDAVÁRA
a főváros legelőnyösebb látványos mulatóhelye
(a kiállításal kapcsolatban)
május 1-én megnyit. — Nyitva délelőtt 10 órától
reggelig.
Bérletjegyek az évadra 6 frt.
Kaphatók: Ős Budavárában (állatkert). Előjegyezhető:
„Millenium” utazási és ellátási vállalatnál (Gizella-tér 4.), vala-
mint a Telefon-Hírmondó városi irodájában (Andrássy-út 30.).

Az első magyar
nőgymnasiumba,
mely internatussal és elemi iskolával van kap-
csolatban, a beírások folynak. Bővebb felvilá-
gosítással (prospektussal) készséggel szolgál
kiváncsra az igazgatóság:
Budapecsten, Kerepesi-út 65. I. em.

27 éven át
v. állami kórházi
igazgató orvos
gyógyít gyorsan, discre-
tül és biztos sikerrel
minden férfi és női bajt.
Czim: Kardos
specialista,
Kerepesi-út 6. (kero-
pesi-bazár) I. em. ajtó 2.—
Rendel: d. e. 7-8, 11-2,
d. u. 6-7-ig. Levélben is.

Éppen Amerikából megérkezett!
5000 Photoret
(Mellényzseb-fényképező)
nagyserpen sikerült találmány, magától Edison-
tól megdicsérve. Felvételre mindig készen. Pí-
lanc-fényképező.
Egy teljesen felszerelt Photoret ára
Film-mel 36 felvételre 4 frt.
Használatban az amerikai, francia és angol rend-
őrségeknek.
A Photoret főraktára:
Bécs I., Prediger-gasse 3. szám.

Sz.-Lukácsfürdő
Nagy kénes iszapfürdő,
iszapborogatások, meleg zu-
hanyfürdők. Massage, kád-
fürdők, külön férfi- és női
gőzfürdők és uszodák.
részv.-társ.
Budapecst.

VÁRADY MÁRTON
IV. kerület, Múzeum-körút 35. szám.
Szerez és elhelyez egy helyben mint vidékre:
Szakácsnő, szobaleány, mindenes leányok, dada, vasalónők,
továbbá gazdaszónok, kúcsárnők, társalgónők, árusnők,
szepességi német lányok, bonnekok, gyermekkertésznők, ura-
sági inas, portás, irodaszolga, lovasz, kocsis, kertész és
szakácsok stb., stb.

Elite kávéház
a budapesti karambol kör helyiségeivel
VII., Kerepesi-út 20.
A főváros legnagyobb kávéháza. Az ország leg-
jobb 12 billiárdjával. Hűvös buffet. Tiszta ke-
zelt italok. Pontos kiszolgálás. Az összes bel-
és külföldi hírlapok. 50 Telefon-Hírmondó! Esténként
cigányzene. Kifinomott ventiláció.

Az Elite kávéház
tejcsarnoka
a kiállítás területén. A villamos vasút megállóhelye.
(Hőfőtte pavillon, jégcsapokkal, a Ganz és malom-
ipar pavillonok előtt.) A kiállítás látogatóinak ked-
venc találkozási helye.
Hűvös ételek és pompás italok rendes városi árak
mellett.

Pokol kávéház
a híres Dante pokol-körkép területén levő kertben.
A főváros legkedvesebb és legkellemesebb üdülő
helye. Nap és eső ellen védő markisokkal. Előfák
és bokrok között lévő árnyas lugasokkal. — Rendes
városi árak!
Pilseni sörcsarnok
Ős-Budavárában.
A kiállításból átvitt híd lábánál. Cigányzene,
katonazene és külön szimpaddal.
Elvünk mindenből a legjobbat nyújtani mér-
sékelt árakon.
HEINDEL FERENCZ és ADORJÁN GYULA
tulajdonosok.

Szt.-Margitszigeti gyógyfürdőhely.
BUDAPEST.
A Szt.-Margitszigeti 43.7° C. hőviza kitűnő eredménnyel használtatott a kö-
vetkező kórelváltozatok ellen: köszvény, szűz, szűz, idült kútegek, máj-,
gyomor-, bélbántalmak, hólyaggyulladás, női bántalmak, garat-,
gége-, tüdőgyulladás, és ideggyulladás. Massage és villamos fürdő.
Tiszta, pormentes levegő és 300 vendégszoba, társalgási terem, posta, telefon,
távirat, gyógyszer-tár és elismert jó konyha. Rendelők fürdőorvos dr. Bauer
Antal főhercegi udvari orvos. Naponta katonai- és cigányzene. Hajóközle-
kedés félóránként.
Fürdőidény tartama: május 1-től szeptember 30-ig.
A szobáknak szep. hóban 30% engedmény. Ős-Ársabály kivá-
natra bérmentve küldetik.
A Szt.-Margitszigeti gyógyfürdő-felügyelőség Budapestén.

35. SZÁM. 1896.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 30.

43. ÉVFOLYAM.

Működésük feltételei: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt | félre — 6 :
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG | egész évre 8 frt
félre — 4 :
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK | egész évre 5.—
félre — 2.50
Külföldi előfizetőknek a postai
meghatározott viteldij is esztendő.

EGY HAZAFIAS SZERB FŐPAP.

ZMEJANOVICS GAVRIL, AZ ÚJ VERSECI GÖR. KELETI
SZERB PÜSPÖK.

E HÓNAP 16-án tartotta bevonulását ősi szé-
kesegyházába Magyarország legfiatalabb
püspöke, Zmejanovics Gavril verseci gör.
keleti szerb püspök, a kit a görög keleti püspöki
zsínat egyhangú határozattal emelt e polczra.
Zmejanovicsot jó híre már rég megelőzte, a
királyért és hazáért lelkesülő egyháznagy nevét
különösen az utóbbi időkben mindenütt ott
láttuk tündökölni, a hol a jó hazafiak e két
eszményéről volt szó. A királyért és a hazáért!
ez volt mindig a jelszava, a melyhez azonban
hozzáfűzte mindig ezt is: a nemzetért és a val-
lástért!

Az új egyháznagy 1847 augusztus 25-én
született a Szerémség egy kis
falujában, Dobanovecziban, a hol
atyja, Mihály, mint a község
lelkésze közbeesülésben és köz-
tisztelőben, anyja Éva közsze-
retben részesült. A fiatal Gavril
jó nevelést kapott, elvégezte a
főgymnáziumot, majd utána a
theológiát, végül Magyar-Óvá-
ron a gazdasági akadémiát.

1882-ben a néhai Angyelic
Germán patriárkha felszólítása
folytán a szerzetesi rendbe lé-
pett s nem sokára mint cs. és
kir. tábort lelkész Bosznia-
ba küldetett, hol az 1891-ig, kilencz
teljes éven át működve, nem-
csak katonai felebbvalói tiszte-
letét, hanem a lakosság szere-
tetét is kivirta. E kilencz évi
fáradtság, apostolszerű műkö-
dés után, — mert Zmejanovics
a katonai lelkész teendőknél
kívül az egész országban predi-
kált, s a szerajevói közép-
iskolán a hittant is tanította,
— a katonai lelkész pályáról
visszavonult zárdájának csend-
jébe, mert oda szökött a je-
lenlegi szerb patriárkha, Bran-
kovics György szava, a ki meg-
bizta az egyik legnagyobb zárdá-
a kiterjedt birtoku Krusedol ve-
zetésével, a hol szükség volt

azokra a tudományokra, a melyeket Zmeja-
novics Magyar-Óváron sajátított el. Zmejanovics
itt is megelégt feladatának, mert csakhamar
megbizott a szerb nemzeti egyház jószágai-
nak felügyeletével s felügyelői működése alatt
e jószágok virágzásnak indultak. Erdemeinek
elismerésül Ő Felsége még mint tábort papot
a koronás arany érdemkeresztrel, a szerb patri-
árkha pedig azzal tüntette ki, hogy visszatérte
után három évre az arkhimandritai méltóságra
emelte a hivatását odaadón teljesítő szer-
zetest.

A verseci egyházmegye püspöki széke a mult
év december havában megüresedvén, a megye
kormányzatával Ő Felsége a kormány előterjesz-
tése folytán Zmejanovicsot bizta meg, a ki az egy-
házmegyet, mint patriárkhai megbízott, a legfel-
sőbb elhatározás bekövetkeztéig már igazgatta.

Képességét e magas állásra igazolván, a zsi-
nat Zmejanovicsot május hó 18-án tartott ülé-
sében egyhangúlag püspökké választotta s a vá-
lasztásnak a király által történt megerősítése
után Zmejanovics a mult hó 26-án Karlovczán
a patriárkhai székesegyházban fölszenteltetett.

Hogy azon idő alatt, míg a püspökmegye
időleges administratora volt Zmejanovics, mily
népszerűsége tett szert a verseci egyházmeg-
yében, azt legjobban igazolja lelkes fogadta-
tása, a melyen a város és a környék apraja-
nagyja felekezeti és nemzeti különbség nél-
kül megjelent, a melyben résztvették a hazafias
városi főispán vezetése alatt az összes hatóságok
és hivatalok s ezenkívül úgy a római katolikus,
mint a protestans és izraelita vallásfelekezetek
mint ilyenek, lelkeszeik vezetése alatt.

Terünk nem engedi, hogy elmondjuk mind-
azt, a mi az új egyháznagy
érdeméről szolgál avagy őt jel-
lemezze, csak kiragadunk a szé-
kesegyházban tartott beszédéből
egy töredéket, a mely őt fénye-
sebben jellemzi minden szép
szóval:

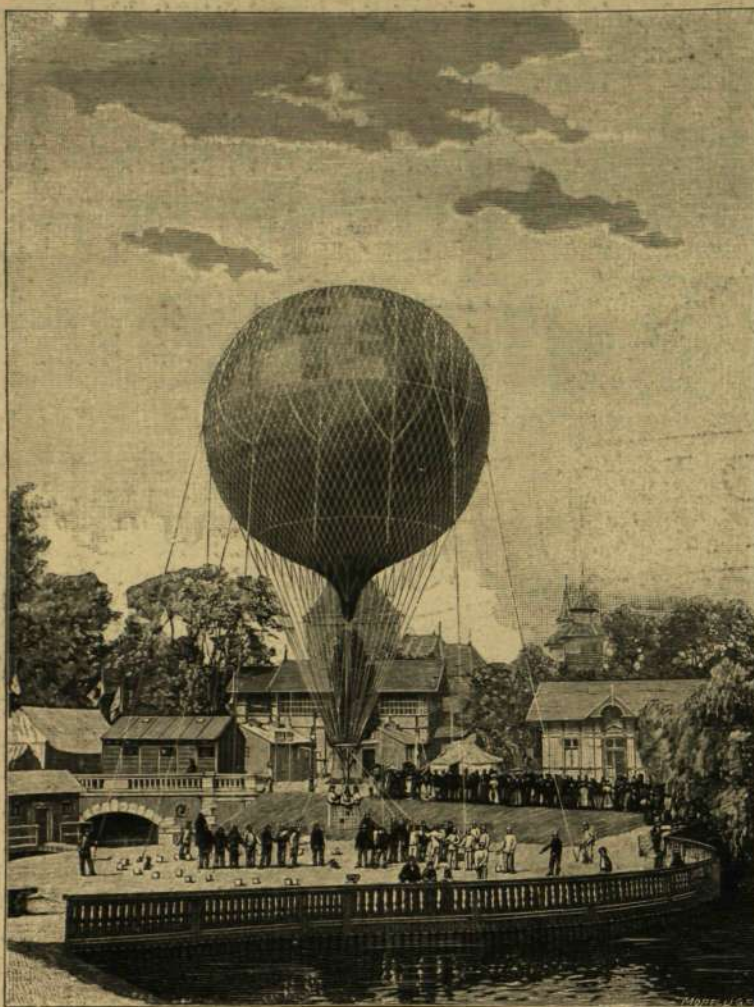
„Híven Istenhez, híven a ki-
rályhoz, híven a hazához tani-
tani fogom a lelképásztorkodá-
somra bizott nyáját; hogy kirá-
lyáért és hazájáért éljen és hal-
jon; tanítani fogom hieimeit,
hogy a hatóságoknak engedel-
meskedjenek, mert minden ha-
talma az Istentől való, hogy az
országos törvények előtt megha-
joltanak s hogy szentség gya-
nánt őrizze az ország alkot-
mányát; tanítani fogom őket
türelemre, békességre, szeretetre
s összetartásra Szent István ko-
ronájának minden népével, le-
gyen az bármi vallásu, beszél-
jen az bármi nyelven. Ezen
feladatomban segíteni fog az
Isten, mert csak azt tanítom, a
mi előtte valóban kedves s a mit
Ő akar.”

Ezek voltak az ő szavai, a
melyeket katedráján állva, kezé-
ben a kereszttel és pásztortöl-
tal, vállain a püspöki palásttal
ékesítve, szilárd hangon az Isten

Fénykép után.

ZMEJANOVICS GAVRIL, AZ ÚJ VERSECI GÖR. KELETI SZERB PÜSPÖK.

A KATONAI LÉGHAJÓ FÖLERESZTÉSE.

A KATONAI LÉGHAJÓ KOSARÁ A FÖLSZÁLLÁS PILLANATÁBAN.

AZ EZREDEVI KIÁLLÍTÁSBÓL. — Murelli Gusztáv tanár fametszetei.

házában hangoztatott s a melyek valóban dicséretére válnak egy egyházfejedelemmek.

A rendkívül nyájas és kellemes modorú főpap arczképét is bemutatjuk itt olvasóinknak.

CSÖNDES-ÉDES.

Csöndes-édes hangulatba!
Ring a lelkem szüntelen,
Édes ábránd, tarka álom,
Lepkehímes tündérszárnyon
Szállnak át a lelkemen.

Sejtlem csak, a mit érzek,
Szó nem lesz a gondolat,
Jönnék, egymást özve-hajtva,
Mint a vizen — szél ha hajtja —
Fölgüremlik habra hab.

Vagy, midőn a távol égen
Bárnyfelhők szállanak,
Vagy, sohajtó, gyöngye szélbe!
Hull a rózsza, s egy levélke
Tánczot lejtve, szárnyra kap.

Édes érzés, tündérálm!
Oh! maradj még! el ne hagyj!
Tünni készül ifjuságom,
S te e hulló, szép virágon
Tiszta harinat könyve vagy!

Erdélyi Zoltán.

EGY PERCZET MÉG!

Vrehlicky János álomkölteménye.

Csak még egy perczet! szól a kis gyerek,
Ha elveszik kedves játékait.
Órák, napok gyorsan lepergenek.
S a sors minden kedvestől elszakít.

Egy perczet még! szól a szerelmes pár,
Ha kéz a kézben, szemtől szembe néz,
A holdas éjben panaszkodva jár
És egymástól nagy búsan válni kész.

Egy perczet még! Ne játsz és ne szeress!
Jajjal kiáltod: Csak egy perczet még!
Ha homlokod redős, hajad deres
És szíved érzi, hogy már itt a vég.

Mit még e percz? Mit adjon az neked?
Nyűg volt a lét egész pályád alatt
S most balgán azt hiszed szegény beteg,
Hogy az volna a legszebb pillanat!

Hofes.

OROSZ VENDÉGEK A BÉCSI BURGban.

II. Miklós császár bécsi útjának alig van köze a politikához, s jelentősége mégis nagy, mert személyes képeseket fog fűzni a monarchia és a nagy orosz birodalom uralkodói között, a minnek kevés alkalma merült fel az utóbbi évtizedekben, ha csak vissza nem megyünk a bécsi kongresszus idejéig, a szent szövetség megalakulásáig. Kétségkívül ez volt a história minden fejlődési összefüggéseit közt a legfényesebb, a legnagyobb következményekkel járó, — nem csoda, ha ezek a világtörténelmi jelentőségű napok emlékei tünnek fel megint a bécsiek képzeletében, midőn most a mai császár ünnepélyes fogadására készültek.

Az orosz csázzal együtt ez időben nem kevesebb mint két császár, két császárné, négy király, egy királyné, két örökös herceg, egy császári s egy királyi herceg, két nagyhercegnő és három herceg lakta a bécsi Burgot, úgy, hogy maga Ferenc császár családja Schönbrunnba volt kénytelen vonulni. Az udvar napi költsége csak a császári asztal ellátására 50 ezer forint volt s a kongresszus öt hónapja alatt több mint húsz millió forintba emelkedett. Mind ennek a «misera plebs contribuens» fizette meg természetesen az árát kerges tenyerével, arca verejtékével.

Sándor császár és Frigyes Vilmos porosz király együtt tartották ünnepélyes bevonulásukat a székvárosba az útcák-hosszat felállított dísz-orség közt Ferenc császár, az összes főhercegek és udvari előkelőségek a Tábor-hidig mentek előbb a Duna balpartján, hol a találkozásnál a legszívélyesebb üdvözlések kicserélése közt fogtak kezét. Mindenféle óriási ember-tömeg várta és éljenzte az uralkodókat, kik a tisztelegő ágyúlövésai közt lóháton vonultak be Bécsbe.

Másnap érkezett a császárné, kinek fogadására előbb a császárné ment egész udvarával nagy távolságra elébe, majd a két császár és kísérete

is. A két menet Mária-Brunnál találkozott, hol az uralkodó párokat nyitott hintók várták. Magyar testőrök, dzsidások és lovas apródok vették körül a fogatokat az udvar kapujánál pedig fehér ruhás lányok kínálták virágos kosaraikat.

Mindez csak halvány bevezetése volt az ünnepélyek ezután következő tarka zsvájának, mely hónapokon keresztül lázban tartotta Bécs lakosságát s a kongresszusra özönlött száz-ezernyi idegeneket. A nagy sokadalomról fogalmat nyújthat az, hogy a lakások ára annyira felszökött, hogy például *Castlereagh* lord angol követ 500 font sterlinget fizetett havonként lakásáért s kiszámították, hogy ha a kongresszus csak négy hónapig tartana is, sok ház értékét maga a bér teljesen kifizeti.

A magyar arisztokrácia is természetesen vagyoni súlyja és tekintélye arányában vett részt az ünnepélyeken s igyekezett minél «élvezetesebbé» tenni a Bécsben töltött napokat a koronás vendégeknek, kik közt Sándor császár vitte az első szerepet. Minden szombaton Zichy grófnő adott fogadó estélyeket, melyeken az idegen államok kitünőségein kívül a magyar mágánok is teljes számmal részt vettek, köztük a gyönyörű sugár termető, igéző szemű Apponyi Teréz grófnő, Koháry grófné, Eszterházy Pál hercegné. Ezeket az estélyeket olykor tombolák tették még vonzóbbakká, így Eszterházy Miklósné, született Lichtenstein Marie hercegnénél, mely alkalommal az udvari bajor király az általa nyert mozaik dobzott a legnagyobb szavak kíséretében ajánlotta fel Marie hercegnőnek.

Majd műkedvelő színi előadások következtek, melyeken a magyar főrangú világból Zichy és Batthyány grófok, a hölgyek közül Apponyi, Zichy Julia, Eszterházy grófnő szerepeltek. Természetesen a játék is nagyba ment olykor, a két fiatal Pálffy gróf, Ferenc és Sándor közül utóbbi a játékasztalnál összehalmozott aranyai-ból pompás palotát építtetett, melyet «kártyavárnak» nevezett el.

Csak a kevésbé zajos összejöveteleken, főképp az idegen vendégek tiszteletére rendezett hangversenyeken tünt fel rendszerint egy másik érdek alakja a bécsi magyar főrangú világnak, egy még fiatal ember, mindkét szeme fekete kendővel átkötve, kit egy szintén erősen elfátyolozott hölgy kísért állandóan a sűrű tömegtől zsúfolt termen át. *Hadik Tiadar* gróf volt ez ifjú fele-

ségével, kiknek boldogtalan és megható regénye általános rokonszenves érdeklődés tárgya volt az akkori ári körökben. Hadik gróf és Amade grófnő együtt nőttek fel s még gyermekéskor eljegyezték magokat egymásnak teljes életükre a legtisztább, legnemesebb szeretettel. Ekkor kitört a Napoleon elleni háború s a fiatal Hadik gróf is kardot övezett, hogy a haza és a trón védelmére siessen. Fényes haditettei kivívták számára a Mária Terézia-rendet. Mig azonban ő a távol harcmezőn aratta a véres babérokat, ifjú mátkáját borzasztó kór döntötte ágyba s rövid idő alatt elpusztította arca szépségét.

Kétségbeesésében a szegény leány a halált kívánta inkább, mert azt hitte, hogy völgyéne, kit a távolban is forrón szeretett, örökre el fog hidegülni elhervadt bájai láttára. Ily aggodalmak és lelki tusakodások közt készült a rettenetes találkozásra, a mi nem is késett soká. Egy nap az ifjú gróf inasa toppant be az Amade-kastélyba s bejelentette gazdája visszatérését. «Constance, Constance, hol vagy?» hangzott ugyanezről egy örömtől reszkető hang. De ez a hang, mely máskor egy mennyország boldogságával ért volna fel, most törzsűrés volt az ifjú hölgy szívében. Sirva rejtette kezébe arcát s feldokolva esengett: «Ne közeledj hozzám, mert megütölsz; elvesztettem szépségemet, — semmi sincs többé».

«Megütölni téged?» — kiáltott fel az ifjú gróf; — hova gondolsz? Aztán eltompult hanggal tette hozzá: «Nyugodj meg különben; rám nézve nincs többé testi szépség; elvesztettem a szememvilágát».

A grófnő megdöbbenve tekintett a bánatos arcra. Úgy volt, a mint beszélte. Hadik gróf nem látott többé; egy golyó megfosztotta szeme világától.

Az esküvő megtörtént. A sorsüldözött mátkapár egymásé lett s visszavonulva a világtól, egymás támogatásában lelte fel minden boldogságát. Csak a nemesebb élvezeteknek nyílt meg szívök, a zene varázsában kerestek vigaszt és enyhülést, melyet mindketten imádtak, s a kongresszus fényes napjaiban melancchikus alakjuk sokszor feltűnt azokon a ritka művelzetet kínáló hangversenyeken, melyekben Bécs részesítette a rendkívüli alkalomra összegyűlt nagy vendégeit.

Ily alkalmaknál Sándor császár rendesen Ferenc császár neje mellett foglalt helyet, a mi néha érdekes félreértésekre adott alkalmat, mert a császárné egyik, Sándor császár pedig másik fölére hallott kissé nagyot. A mi azonban nem gátolta Ferenc császár nejét, hogy ő nyújtsa át a császárné a sajátkezűleg himezett lobogót, melyet I. Sándor a császár által neki ajándékozott Hiller-czred legénységének személyesen adott át a Praterben tartott szemlén, a következő szavak kíséretében: «Katonák, emlékeztetek meg, hogy a halálra is készen kell lennetek e zászlónak, császárotoknak és ezredeseteknek, oroszországi Sándornak védelmében». A lobogóra ez a jelszó volt himezve: «Fölbonthatatlan egység Sándor és Ferenc császárok közt».

Kifoghatatlanok voltak a föld koronás urai az egymás iránti előzékenységen és szolgálatkészségen; de Ferenc császár különösen orosz vendégét tüntette ki mindennek fölött. A schönbrunni tóhoz rendezett nagyszerű szánkázás után, melyen a császár Auersperg hercegnő, a porosz király Zichy Julia grófnő, a bajor király Zichy Zsófia, Károly főherceg Eszterházy grófnő, Beauharnais Jenő Apponyné, Ágost porosz herceg Batthyány grófnő, stb. mellett foglaltak helyet, — a császár csári barátjának ajándékozta azt az aranyozott szánt, mely I. Sándort vitte, s azt gondosan becsomagolva maga küldötte Pétervárra. Ez a kirándulás és az azt követő schönbrunni ünnepély maga 300,000 forintba került az udvarnak.

Pár évvel utóbb Sándor császár külföldi útjában hazatérőben ismét érintette Bécsbe, de nem állapodott meg előbb, mint Bártfán s a Hedryek raszlaviczai kastélyában, hol megebédelt, és búcsúzáskor a háziasszonyok értékes brillians gyűrűt ajándékozott emléklül, mely ma is a család birtokában van.

A későbbi csárok közül Miklós császár, legalább mint uralkodó, nem látta a bécsi udvart s II. Sándor császár is csak 1873-ban. De a Romanov-ház más tagjai ismételtelen megfordultak ott s mindannyiszor kitüntető fogadtatásra találtak; így

1852-ben Mihály és Miklós nagyhercegek, kiknek tiszteletére maga az akkor még ifjú Ferenc-József császár rendezett egy «Ave Mária» című előkötét, — azután 1882-ben Vladimir orosz nagyherceg nejevel és kíséretével. Ez utóbbi eset óta, tehát 14 év óta azonban most lát újra először orosz vendégeket falai között a bécsi Burg.

Néger férfi.

Étel készítő asszonyok.

Asszony a konyhából.

AFRIKAI NÉGEREK AZ ÁLLATKERTBEN.

EGY DARAB AFRIKA BUDAPESTEN.

Valóban érdekes látvány az a 250 néger atyafi, kik az ezredévi ünnep tiszteletére Afrikából Budapestre jöttek, s most ott tanyáznak az állatkertben. Ruházatuk mindössze egy tarka szövetti lepel, melyet festői ránczokba szednek; azt vélné az ember, tógás rómaiak. Testök egy része mindig kilátszik. Sokszor alig van rajtuk valami takaró, mert — aránylag — igen

tiszták lévén, van mindig egy-kettő, a ki nagy hévvel mosakodik a vízben, mely telepükön át csörgedez. Van tehát mód tanulmányozni testalkatukat, s ez már magában is megérdemli az 50 krajczárnyi belépti díjt, mivel e négerék mitőlünk annyira elütő emberek. De fokozza a látvány becsét a határozott esztétikai élvezet. Szébb idomokat alig lehetne találni. Főleg fürdés közben egy ily karcsú néger alak, a mint fénylik a róla lefutó víztől, valóságos eleven bronz szobor. Tartásuk, mozdulataik is szoborszerűek. A mi testünk megszokta, hogy fel legyen öltöztetve, s öltözet nélkül ügyetlen, tétovázó volna. A néger járása-kelése ruha nélkül is természetes, s minden lépten más-más festői képpé alakul, mely az életből születik, s kincs lenne művészeknek.

Gond volt arra, hogy négeréink lehetőleg azt az életmódot folytassák az állatkertben, a melyet hazájukban megszoktak. Mindegyiknek van valami mestersége, melyet apjától tanult. Ott ülnek saját készítményű zsamolyaikon, kiki pálmalevelekből összetakolt kunyhója előtt; kunyhóikat is ők maguk építették. Az ötvös ezüst gyűrűn dolgozik, a kovács lándsáveget kapál; egy másiknak az a mestersége, hogy tőkhéjakat díszít, durva késhégyvel csíradákat vésvé rájuk. Vannak takácsok. Többszínű szalagból széles szalagokat szőnek, melyeket szomszédjuk — ennek ez a szakmája — köpenyekül szolgálándó nagy darab kelmékre varr. Van orvos, nem pusztá kuruzsló, ki ért a gyógyfűvekhez; ha kinek valami baja van, ő hozzá fordul. Mindenki csinál valamit, ha egyebet nem, seprí a házat, vagy varr magának új leplet. S furesán áll a tű és czérna hosszú, meredt ujjaik közt.

Az asszonyok mosnak, vasalnak, külön erre szánt bódékban; sütnék, főznek a konyhákba berendezett ereszek alatt. Naponta kétszer van étkezés. A fő étel burgogna, (a burgonya közeli meg leginkább nemzeti eledelüket, az ignamét). Egy-egy asszony kölest tör fa mozsárban, hosszú fa doronggal. Van, a kinek ezalatt cse-csemő alszik a hátán, szétvetett lábakkal, hátra-csüngő fejjel, nyitott szájjal; egy darab kelme fogja körül s erősítik anyájához. Látunk pipázó nőket is, apró kis pipákból szipákolva. A nagyobb gyermekek folyton a vízben lubizkolnak, s azt a pár csónakot bujják, melyeket magok a négerék vajtak maguknak egy-egy fatörzsből.

Élet foly tehát itten, még pedig elég lármás élet; hisz ezek vidám négerék, kik egyre tréfálózhatnak egymás közt. Ellenségeskedésnek, civódásnak nyoma sincs. Szélid ez a faj, békeszerető; aztán a telep kitünően is van szervezve. Sehöl rossz szag ennyi vad ember közt! Ez igazán bámulatos. Nem éreznek semmilyen hiányt; jó húsból vannak, elégedettek; s csodák csodája, nem koldúlnak! Ellenkezőleg, modoruk a legtisztességesebb. Nem idegenkednek a nézőtől; mosolyognak rá, szívesen váltanak szót vele; néhányan beszélnek angolul is.

«Akkra, Akkra», — mondják, ha az ember kérdi, hova valók. — Akkra? Lássuk csak. Ez egy angol város Guineában, az úgynevezett aranyparton. Van ott egy csomó ilyen furesa elnevezésű vidék: a rabszolgapart, az arany-part, az elefántcsont-part. Itt legdolgosabb, legjóravalóbb a néger faj.

Az aranypart az aranypor híres termőföldje! Most ez a föld angol birtok. Külön állam, angol kormányzó igazgatása alatt. Hivatalos neve (egykor székelyhelyről): *Cape Coast*. Oda van beékelve Asszini francia gyarmat és a németek Togo-ja közé. Nem egészen akkora, mint Erdély (200 kilométernyire nyúlik be a tengerparttól, s tengerpartja 600 kilométer hosszú). Lakossága 500,000 lélek, ha nem több. Éjszakra több-kevesebb független néger államok határolják: az *asani*-k országa (az ő egykori birodalmuk maradványa) és mások.

Gazdag vidék. Fő kiviteli cikke most a pálmolaj, s nem az aranypor többé. A főbb bevitteli cikkek: pamutkelmék és pálinka. Ruházni s leitatni a benszültötteket, ebben te-
tőzik itt a polgárosítás munkája.

A legfontosabb helység *Akkra*, vagy *Nkran*, vagy *Ga* (azaz: hangyák városa). Három kilométer hosszú, 10,000 lakossal. Keletre faluk következnek utána. Több útnak ez a kiinduló pontja; némelyik út már szekerekkel is járható. (Eddig a fehérek pusztán függőágyakban utaztak,

melyeket négerrek vittek.) Miután az angolok széttöbbszörölték az asanti birodalmat, egy régi dán erőd, *Christiansborg* lett fővárossá (1875). Régebben az aranypor-vonzóereje mindenféle nemzetbeli települést csalt ide. Voltak francia, brandenburgi, hollandi, portugál s dán gyarmatok. 1850-ben már csak angolok voltak itt, meg portugallok és dánok. Vétel, vagy csere útján most már minden angol kézbe került. *Christiansborg* pár kilométernyire van csak Akkrától. Egy földhátan emelkedő festői erőd ez, egyenetlen tornyokkal s bástyákkal; olyan, mint egy középkori vár. Köréje nagy helység telepedett, 6000 lakossal. Sok itt a mesterember, főleg az ötvös. Ezen az aranytermő vidéken az ötvösség nemzeti ipar, s régebben a legfontosabb ipar volt. De hanyatlásnak indult, mióta *Kumasszi*, az asanti birodalom székhelye, romba dől az angol háború alatt. De azért az ipar, általában véve fejlődik. A baseli misszionáriusok szakiskolát tartanak fenn *Christiansborgban*, és számtalan munkás kerül ki onnét.

ideig a francia haditengerészetnél volt alkalmazva. Ezen minőségében Afrika partjaira jutott, s ott kereskedő lett. Még folyt üzlete, mikor az 1889-iki kiállítás alkalmából egy csapat négerrel szállított magával Párisba. Majd megbetegedett (gyilkoló az a guinea-i éghajlat) s visszavonult Lyonba, de föntartotta összeköttetését a távoli vidékekkel, melynek egykor lakója volt.

Az ottani félvadak ismerik, szeretik, s ő, felhasználva ismerettségét, minden évben kiválaszt belőlük egy-egy új csapatot, melyet aztán bemutat hol itt, hol ott a művelt világnak. 1893-ban Chicagóban járt, 1894-ben Lyonban, tavaly Bordeauxban, ez idén egyenesen Budapestre jött.

Mostani csapatját egy Akkra-vidéki néger közbenjárásával toborozta össze; azért áll a csapat Akkra-vidékiekből. Betesi, a csapat-szerző néger, mesterségére nézve ötvös. Aránylag gondos nevelést kapott, s jellem tekintetében ritkítja párját. Nagy agyagháza van *Chris-*

egyedül jött, valamint a cipész (takuta) is, ez öreg ember, kinek kedve szóttyant megbámulni a fehér emberek országát, a mesés abloosiri-t. Vagy húsz család fő mesterségére nézve táncos; a hozzájuk tartozók száma háromszor annyi. Ez a nyolcvan ember több bandára oszlik. Vannak külön táncosok a férfiak, külön táncosok a nők számára; van a kuruzsló bandája, stb. A táncosok énekkel járnak; a fő hangszer egy kifeszített kígyóbőr, úgynevezett *tam-tam*. Ez a szó jelzi az állatkertben a táncosok kunyhóit.

Az egész kis gyarmat Betesit ismeri el fejének. Betesi méltó is e kitüntetésre. Könnyű ráismerni; rövid bajusza van és némi kis szakáll; arczkifejezése okos, meggondolt; modora övéi iránt se nem pajtáskodó, se nem gögös.

Van egy másod főnök is. Ez mesterségére nézve ács. Ugy hívják, hogy *Kuaku*.

Ezen kívül 16 európai osztja meg Gravier urral a kormányzás gondját: tizenegy francia és öt magyar.*

AZ EZREDEVI KIÁLLÍTÁSBÓL. — RÉGI HADI SZEREK A TÖRTÉNELMI KIÁLLÍTÁS UDVARÁN.

a legjobbak az egész partvonalon, Sierra Leone-től Gabonig.

Akra vidékén nagyban foly a bevándorlás még igen távoli vidékekről is. A lakosság tehát igen vegyes eredetű. Uralkodó nyelve a *ga* vagy *ngahuemó* (az előbbi elnevezést az angolok használják, az utóbbit a bennszülöttek).

Ime néhány szó ebből a nyelvből: kenyér = *buburu*; víz = *la*; tyúk = *ua*; pénz = *sika*; arany = *futu*; elég, mehetsz = *amonió*; fehér ember = *blotinyulé*; a fehér emberek országa (a művelt világ, honnan a sok külföldi áru érkezik) = *Abloosiri*.

Állatkerti négerünk ezt a nyelvet beszéli (az igazgató szivességéből közölhetjük a fentebbi szavakat.) Mind Akkra-vidéki emberek, a mennyiben ott vannak letelepedve; de mondtuk, mily nagy mértékű ott a bevándorlás. Negerünk közül is többen (maguk, vagy apaik) eredetileg egészen másutt laktak, s Dahomeyból, Kongóból s más tartományokból származtak át.

És most, hogy jutott az egész csapat Akkra környékéről Budapestre?

Az igazgató (kellems modorú francia) egy

tiansborgban, és sokan élnek nála, kiket vendégszeretőleg befogad, s kik az ő fedele alatt különböző mesterségeket űznek. Vagy húsz család élvezi ekkép a bőkezűségét; pedig Betesi nem gazdag, s hogy fentartsa számos háznépét, kénytelen olykor messze földön keresni munkát. De azért otthon köztisztélet és szeretet tárgya. Lakásában nem hiányzik bizonyos kényelem. Nagy fogadó-terme van, melynek közepén asztal és falain köröskörül fényképek láthatók. A fényképek kedvelt dísz tárgyak a négerknél. Jobbra van a hálószobája, melyet fiával együtt használ, kit imád (felesége meghalt); balra nyílik a kincses háza; ott tartja puskáit s minden becsesebb holmiját. Tekintélyének köszönhető, hogy vagy negyven család fő vállalkozott háznépéstől Budapestre jönni. Ő maga is eljött 18 tagból álló kísérettel. Elhozta a fiát, cselédjei egy részét, néhány nála dolgozó munkást (két ötvöst, egy kovácsot, feleségeikkel s összesen hat cseléddel); elhozta a nővérét is. A nővér náluk kiváló helyet foglal el a családban; az örökösödés például őt illeti. A többi család fő kevesebbet magukkal jöttek. Az ácsnak 3—4 cselédje van. A tökhéjdiszító

A vállalat, mint gondolhatjuk, nagy költségekkel jár. Óhajtható, hogy ne végződjék vesztéssel.

Budapestnek érdekében van, hogy az ilyen fajtájú látványosságok sikerét teljes erőből előmozdítsa. Találjanak a külföldiek, kik azokat bemutatják, előzékenységet a hatóság részéről, a közönség körében pártolást, hogy kedvök legyen visszatérni s példájukkal másokat is ide vonzzanak. Ez is egy módja annak, hogy Budapest világvárossá fejlődjek.

Legyen szabad végül az állatkerti néger telep szaktudásaink figyelmébe is ajánlani. Földrajzi, etnographus, anthropologus mennyi személyes tapasztalattal szaporíthatná mostan ismereteit. Elvárható az illető tudományos társulatoktól, hogy ezt a ritka alkalmat nem fogják elszalasztani, hanem kellőképp ki fogják aknázni a magyar tudományosság dicsőségére.

D. G. A.

* Negerünk kívül Gravier úr harminczkét tonkingi annamitát is hozott magával. Ezek is az állatkertben láthatók. Ezekről majd később.

Gyárfás Jenő: V. László esküje a Hunyady-háznak.

Morelli Gusztáv fametszvénye Greguss János rajza után.

Révész Imre: Petőfi Sándor a táborban.

Ferraris Arthur: Női arczkép.

Thorma János: Szenvedők.

KÉPEK A MŰCSARNOK EZREDEVI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

KÉPEK AZ EZREDEVI KIÁLLÍTÁSBÓL.

A történelmi kiállítás csoportja nemcsak hatalmas összefoglalása emlékszerű épületeinknek, hanem egész környezete, udvara is visszaidézi emlékeztünkbe az elmúlt időket, egyik helyen a kolostor, másik helyen a vár udvarát. A múlt századok komoly hangulata veszi körül mindent és mindenkit, a ki ide lép.

A sziget egyik részét, mely a fő széles tükre tekint, rovátkos bástya-falak szegélyezik. Látjuk kívülről is, hogy ágyúk vannak kiszegezve a lövéseken. Belül pedig egész tábori képet találunk ott, egy jól felszerelt, jól megvédett várat, mely kész a támadást visszaverni. Itt helyezték el a régi ágyúkat a nagy vaspuskákat, mozsarakat, kő- és vasgolyókat. Sok ilyen küldtek az ország különböző részéből, úgy hogy kezdetleges első formájától lehet tanulmányozni a pusztító fegyvereket, mikor még csak időmátlan vascsövek voltak, s egy darab gerendára, vagy tuskóra szegeztek le. Itt látjuk a sokféle mozsarat, kicsit, nagyot; egyikből csak durrogattak ünnepélyes alkalmakkor, a másikkól követ és bombát vetettek. Nagy részök formátlan, s ma már sehogy sem tudnak imponálni annak a nézedezőnek, mely az Armstrong, Krupp és Uchatius-ágyúkat ismeri.

De imponálni ma is a sok nagy ágyú, melyek szép sorjában oda vannak helyezve a részekre, egyik kerekén, másik csak amúgy lefektetve, a rendkívül hosszú vékony csataágyúk, a sugar ágyúk, a fűlcs ágyúk, a tűzokádó nagy szörnyek, melyek torka a várfokról ontotta a halált. Itt vannak a kraszná-horkai vár híres ágyúi is, hatalmas nagy holmik. Velők együtt apró ágyúk, melyeket kerekén egy ember is könnyen elgörgöget. Látjuk kiszegezve a hosszú vascsöveket, melyeket horgos vasra akasztottak, úgy cseleztek velők.

A rovátkos falak közt két toronyfélét is építettek, azok hadiszerek fészerei; ott tartják a vaskampókat és horgokat, melyekkel a várfalhoz támasztott létrákat eltolták, ott vannak a védőderek, melyekből forró vizet, olvasztott szurkot öntöttek le; a serpenyőket, melyekben meggyújtották a szurkot; a szurkos-koszorúkat, melyeket vas póznákkal dobtak ki messzire, a hol legsűrűbb volt az ostromlók csapata.

Még két tábori sátor is van kifeszítve. Ezek a török időkbeli valók. Az egész bástyafok olyan, mintha csak éppen most hagyták volna a marczona harcosok, a kanócos pattantyúsok.

Más két képként a katonai léghajós telepről van véve, mely a tő végében a hajóhídon túl van elhelyezve, a hadsereg kiállításával kapcsolatban. Egyik kép a léghajó föleresztését mutatja, a másik a kosarat a felszállás pillanatában. A kiállításnak egyik sokat látogatott része ez, s a hadsereg léghajózási osztályának Budapesten időző tisztjei több ízben nagyon szépen sikerült szabadtársulásokkal tettek, melyek arról tanuskodnak, hogy a többi európai hadsereg intézményeivel e tekintetben is lépést tartunk.

A MÚCSARNOK EZREDEVI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Az ezredév alkalmából egyes hatóságoktól, vagy testületektől megrendelt festmények közt találjuk a mucsarnokban Gyárfás Jenő nagy történelmi képét. Temesmegye rendelte meg, s tárgya a magyar történelem egyik leggyásosabb eseményével függ össze. Az a jelenet ez, mikor V. László király megesküszik Temesvárt az oltár előtt, hogy nem áll boszút nagybátyja, Czillei Ulrik megöléséért. Ismeretes, hogy a cselszövő Czillei, ki a Hunyadiak vesztére tört, a Hunyadi-család barátainak kardsapásai alatt vérzett el Nándor-Fehérvárról. A Hunyadiak összes barátait nagy aggodalom szállta meg erre, s tartottak a következményektől. V. László azonban a Hunyadi-család előtt ünnepélyes esküt tett, hogy Czillei haláláért senkit sem fog üldözni. Az ünnepélyes esküt azonban hamar megszegte és Hunyadi Lászlót lefejeztette.

Gyárfás képen az alakok csaknem életnagyságúak. Középen, az oltár előtt térdel a fiatal király, jobbát esküre emelve. Az oltárral szemközt térdel Hunyadi János özvegyemlégyaszban, balján nagyobb fia, László, jobbján a még gyermek Mátyás, hátuk mögött Gara nádor és leánya. Az oltárnál egyházi díszben a pap. Komor és ünnepélyes a hangulat.

A művész, ki évek előtt oly méltó feltűnéssel emelkedett ki az Arany «Tetemrehívás» balladához készült nagy képevel, az utóbbi időben nem sokat festett. Két év előtt «Pax» czímen állított ki egy allegorikus festményt, mely az egyházpolitikára cselezott. Az «V. László es-kuje» bizonyítja, hogy a történelmi festészet-höz, bizonyonnyal vártak tőle, ismét viszsztatért.

Ferraris Artur az újabb festészeti irány hive. A felesége arczépe igen érdekes darab többi kiállított művei közt. Világos arczszínei élettelen valnak ki a bomályos háttérből, az alak elhelyezése pedig francziás könnyedséggel — mondhatnánk — legsikerültebb jellemzettsége a képeknek.

Thorma János tehetségét csak sejteti «Szenvedők» című képe; igazán jellemzi azonban az állatkerti vendéglőben külön kiállított *Aradi vértanúk* című nagy festményén tud. Finom művészi tehetség nyilatkozik Thorma képein s drámai érzéke a komolyabb hangulatú tárgyak feldolgozásánál tapasztalható leginkább.

Révész Imrétől: «Petőfi Sándor a táborban» a mucsarnok egyik legszembevetőbb festménye. Kéltőlünk festőink nem sokat foglalkoznak. Révész képe megkapó és könnyen érthető. Alkony van, a tábor elpihent, a honvédek egy tűzrakás körül telepednek le, vagy nyugalmra dőlnek. Egy ilyen tábori tűz mellett, pihenő s beszélgető csapat mellett, a hantón ülő honvédek mindenki ráismer Petőfira. Ir, vagy írni készül a térdére helyezett papírra — talán az utolsó verset, utolsó levelet, a legeslegutolsó sort. Ki ne gondolna a segesvári csatára, a mint így látja a nagy költőt, elmerengve, mint egy fájdalmas előzettel előzattal. De minden utazásból új meg új tapasztalatokat szereztek, s Nansen gondosan tanulmányozván mindazokat, azt hitte, hogy most már célzt érhet. Különösen bizott abban az elméletben, hogy Szibéria északi részén, a Léna torkolatához közel, egy sarki tengeráram van, mely a sarkpontot át Grönland keleti partjára megy; s azt hitte, hogy ennek felhasználása aránylag könnyű dolog lesz. Amerikából jövő uszadé fák s különösen az új szibériai szigetnekél hajótörést szenvedett *Jeanette* kutatóhajó roncsainak Grönland partjain való megtalálása megerősítették nézeteit, s midőn elméletét a nagytekinélyű londoni földrajzi társaság is valószínűnek mondtotta, teljes erővel készült az utazásra.

A norvégok lelkesültek a derék ifjú biztató szavára s közadakozásból mesés összeget gyűjtöttek az utazás céljaira. Külön «Fram» (előre!) nevű hajót építettek e célra, mely hajó minden tekintetben mintaserű volt. 12 emberre készült s 5—6 esztendőre szolgáló élelmiszert és tüzelő anyagot fogadhatott be. A szobák és más helyiségek a legnagyobb hideg ellen is megóvták a lakókat; gázal fűtöttek és főztek; külön villamtelepük volt a soha sem hiányzó szél erejének felhasználásával; volt a hajón könyvtár, többféle játékszer s minden szükséges dolog. A legérdekesebb volt azonban a hajóban, hogy rendkívül erős falait rézsutosan építették, hogy a jég ne törhesse össze s jégtorlódásoknál föl-emelkedjék. A mintaserű hajó különben kicsiny volt, 600 tonnás, gépe 160 lóerőjű, mert nem a gyors menet volt a fő, hanem a biztonság.

A hajó felszerelése miatt csak 1893 június 20-án indultak útnak, összesen 12 erős és tapasztalt fiatal ember, kik közt négyen tudományos munkálatokra is képesek voltak. Július hó 21-én elhagyták Vardöt, az utolsó várost a Kari-tenger felé hajóztak. Még egy párszor találkoztak velük cethalászok, de azután teljesen nyomuk vesztett. A jelen évi kora tavaszán híre támadt, hogy látták a «Fram»-ot az új-szibériai szigeteken; azonban e hír is alaptalannak bizonyult, s már azt hitték, hogy elveszett a vakmerő utas, midőn elvégre augusztus elején egészen váratlanul visszaérkezett idegen hajón s egy pár hét múlva megjött a hajója is utitársával együtt teljes egészségben.

Nansen számításra a sarki tengeráramot illetőleg igaznak bizonyult. Az új-szibériai szigetekről ez az áram vitte hajóját észak-nyugat felé. Sokat küzdöttek a jéggel, de a hajó kibirta s mindenütt föl-emelkedett a jégtorlaszok fölé. 1895 márcz. 14-iken, midőn Nansen látta, hogy az áram nem megy a sarkhoz, a 83° 59' é. sz. és 102° 27' keleti hosszúság alatt ott hagyta a különben is jég közé fagyott hajót Sverdrup

Szerencsésjére sikerült is ezt a merész tervet megvalósítania. 1888-ban három norvég és két lapp kíséretében partra szállott Grönlandban s gyalog keresztül mentek a nagy szigetvilágon, a mielőtt senkinek sem sikerült. Május 9-iken indultak el hazájukból s júl. 17-én szállottak partra a 65½ szélességi fok alatt Grönland keleti partjain. Mint gyalog utasok természetesen a lehető legkevesebb holmit vitték magukkal a teljesen néptelen s bizonytalan útra. Több mint három hónapon át tartott utazásuk örökké jegen, vagy megfagyott havon. Keresztül mentek egy 10 ezer lábnyi, tehát a Lomniczi-csúcsnál jóval magasabb hegygerinczen, több szakadékon s mindezt gyakran 40—50° hidegben tették, a minőt itt Magyarországon még soha sem észleltek. Az út borzalmaira vonatkozólag elég legyen fölemlitenünk, hogy három hónapon át egyetlen emberrel sem találkozott, élő állatot is nagyon ritkán láttak, s hogy a hosszú idő alatt a nagy hideg miatt soha sem mosakodhattak s állandóan fekete szemüveget kellett hordanok, hogy a hó fényétől meg ne vakuljanak. Október 3-án érték a nyugati partra; még csak annyi idejük volt, hogy az utolsó, éppen elinduló hajóval értesíthessék a világot útjuk sikeréről, maguk kénytelenek voltak megvárni a következő nyarat, midőn haza jöhettek.

Grönlandi útja világhírt szerzett a fiatal tudósoknak. Többek között a magyar földrajzi társaság is ezért választotta meg tiszteleti tagjának. Azonban a derék ifjú nem akart pihenni babérain; még többre vágyott; ő akart az első lenni, a ki az északi sarkhoz eljut.

Tudvalevő, hogy ezt a merész tervet sokan megkísérelték már s egész sereg kiváló ember esett e vállalkozásnak áldozatául. De minden utazásból új meg új tapasztalatokat szereztek, s Nansen gondosan tanulmányozván mindazokat, azt hitte, hogy most már célzt érhet. Különösen bizott abban az elméletben, hogy Szibéria északi részén, a Léna torkolatához közel, egy sarki tengeráram van, mely a sarkpontot át Grönland keleti partjára megy; s azt hitte, hogy ennek felhasználása aránylag könnyű dolog lesz. Amerikából jövő uszadé fák s különösen az új szibériai szigetnekél hajótörést szenvedett *Jeanette* kutatóhajó roncsainak Grönland partjain való megtalálása megerősítették nézeteit, s midőn elméletét a nagytekinélyű londoni földrajzi társaság is valószínűnek mondtotta, teljes erővel készült az utazásra.

A norvégok lelkesültek a derék ifjú biztató szavára s közadakozásból mesés összeget gyűjtöttek az utazás céljaira. Külön «Fram» (előre!) nevű hajót építettek e célra, mely hajó minden tekintetben mintaserű volt. 12 emberre készült s 5—6 esztendőre szolgáló élelmiszert és tüzelő anyagot fogadhatott be. A szobák és más helyiségek a legnagyobb hideg ellen is megóvták a lakókat; gázal fűtöttek és főztek; külön villamtelepük volt a soha sem hiányzó szél erejének felhasználásával; volt a hajón könyvtár, többféle játékszer s minden szükséges dolog. A legérdekesebb volt azonban a hajóban, hogy rendkívül erős falait rézsutosan építették, hogy a jég ne törhesse össze s jégtorlódásoknál föl-emelkedjék. A mintaserű hajó különben kicsiny volt, 600 tonnás, gépe 160 lóerőjű, mert nem a gyors menet volt a fő, hanem a biztonság.

A hajó felszerelése miatt csak 1893 június 20-án indultak útnak, összesen 12 erős és tapasztalt fiatal ember, kik közt négyen tudományos munkálatokra is képesek voltak. Július hó 21-én elhagyták Vardöt, az utolsó várost a Kari-tenger felé hajóztak. Még egy párszor találkoztak velük cethalászok, de azután teljesen nyomuk vesztett. A jelen évi kora tavaszán híre támadt, hogy látták a «Fram»-ot az új-szibériai szigeteken; azonban e hír is alaptalannak bizonyult, s már azt hitték, hogy elveszett a vakmerő utas, midőn elvégre augusztus elején egészen váratlanul visszaérkezett idegen hajón s egy pár hét múlva megjött a hajója is utitársával együtt teljes egészségben.

Nansen számításra a sarki tengeráramot illetőleg igaznak bizonyult. Az új-szibériai szigetekről ez az áram vitte hajóját észak-nyugat felé. Sokat küzdöttek a jéggel, de a hajó kibirta s mindenütt föl-emelkedett a jégtorlaszok fölé. 1895 márcz. 14-iken, midőn Nansen látta, hogy az áram nem megy a sarkhoz, a 83° 59' é. sz. és 102° 27' keleti hosszúság alatt ott hagyta a különben is jég közé fagyott hajót Sverdrup

kapitány vezetése alatt; ő maga szánkóval s egy kis csónakkal útnak indult éjszakra. Kíséretében Johannsen hadnagy volt csupán. 28 kutyát vittek magukkal, a kutyáknak egy havi, maguknak 100 napi élelmet. Útjuk a jégtorlaszok között keserves volt, s csakhamar elfogyott az élelmük, olyannyira, hogy egyes kutyákat le kellett öldödni, hogy a többiek hűseledélt kapjanak. Ápril 7-éig haladt előre s elérte a 86° 14' szélességi fokot (előtte csak 83° 24' fokig jutott a Greely expedíció tagja, az amerikai Lokwood 1876-ban). Tovább nem lehetett menni, s most már a Ferencz-József-föld felé indult. Sajnos, hogy útközben elromlott az órája, s így egészen eltévesztette az utat. Hosszú bolyongás után aug. 12-én egy ismeretlen szárazföldre érték s ott készítettek maguknak téli kunyhót kövekből és medvebőrökből. Teljes 10 hónapig éltek itt nagyobb részt félig sült medvehússal. Fogalmuk sem volt róla, hogy a Ferencz-József-földön vannak, nem messze egy másik sarki expedíciótól, a Jackson Hanns north utazóknak a tanyájától. Szerencsére, midőn a jelen év nyarán ismét elindultak, jún. 18-án összetalálkoztak a Flóra-foknál azokkal, kik aztán haza hozták őket. A «Fram» hajóról nem tudtak semmit; de mindkét fél erősen bizott a másikban, s nem is hiában.

A norvégok nemzeti büszkesége valóságos ünneppé tette Nansen haza térét. Küldöttségek, lobogók, kiváltságok fogadták mindenütt. Egy angol lap, mely 4000 font sterlinget, tehát csaknem százezer koronát ígért Nansennek, közölte első részletes táviratát s közli közelebbi naplójegyzeteit. Széltére beszélik, hogy a bátor férfiú már most újabb utazást tervez s ezúttal a déli sark felé, mely még kevésbé ismeretes. Egy meghatározó részletet is közölnek a lapok: Nansen egyik első teendője volt hazajövele után, hogy másodszor megesküdjött — nejevel. Fialt házasság volt, mikor a merész norvég hajós sarki útjára indult. Tudta, hogy az életveszélyrel jár, s ezért, hogy netalán eltűnésével örökre özvegygyé ne tegye, törvényesen elvált tőle, de úgy, hogy ha visszakérül, újra elveszi. A fiatal nő, ki nagyon nélkül maradt otthon, mint énekesnő hangversenyadással kereste kenyerét, de híven és bizalommal várt szeretett férjére s az első egyike volt, kik őt üdvözölték.

Ez Nansen utazásának rövid története. Készségkívül kész regény s annál érdekesebb, mivel a grönlandi út után most már másodsorú sikerült egy aránylag fiatal embernek ily szép regényt átélni. De ez a regény egyúttal egyik fejezete a művelődéstörténelemnek is. A merész utazó ismét közelebb juttatta a tudományt az ismeretlen, sokáig sikertelenül keresett ponthoz, s ma még biztosabbak vagyunk benne, mint sok évek óta, hogy Nansen után lesznek új Nansenek, kik a sarkvidéket végre is meghódítják az emberi tudomány számára.

A NÜRNBERGI KIÁLLÍTÁS.

Huszonöt kiállítás van ma Európában, melyek közül különösen a bajor, a szász és a porosz, a nürnbergi, a drezdai és a berlini érdekelt minket legközelebből. Mind a hármat be fogjuk mutatni, összehasonlítva a mienkkel, melyről már megállapította a világsajtó, hogy mind a huszonöt európai nemzeti és városi kiállítást fölülmulja.

Az érdekes és tanulságos nürnbergi kiállítás rendezői maguk is elismerik, hogy a mi kiállításunk az első helyen áll.

Nürnberg városa már maga is valós gos középkori kiállítás. A sárga Pegnitz folyó partjain emelkedő ösrégi várfalak, öreg tornyok, vén bástyák, hat-bétszáz esztendősi templomok és sajátos házak olyan épek ma is, mint kelet-kézsek idején. Csak az évszázadok avult színe festi be valamennyit ódonssággal.

Nürnbergben még ma sem lehet eltérni a régi stíltól s így maias izlésű épületet nem találunk benne.

Királyi vára, melyben a középkor összes kinzó eszközeit mutogatják, még a XI. századból való. Legszébb két temploma: a Lőrincz- és Szebald-templom a XIII. században épült. Az öreg tornyokat maga Dürer Albert tervezte, kinek szellemét és emlékeztét minden oly szembevetőleg hirdeti ez ódon középkori városban. Ma már minden nürnbergi ember

tudja, hogy Dürer szülői magyar származásúak voltak. De viszont azt is tudja, hogy soha senki sem fejezte ki erőteljesebben a nürnbergi szellemet, mint a nagy Dürer Albert, a kiről itt a legszebb legendák élnek. Háza, dolgozó-szobái ma is változatlanok; sirja is érintetlen, úgy-szintén az a kis ivóházacska, a hová eljárógatott, ma is olyan eredeti és ódon, mint négy-öt-száz esztendővel ezelőtt.

Nürnberg valóban a hagyományok városa. Dürer és Hans Sachs szelleme lebeg még ma is haladása fölött. Az eredetiséget, az úttörő művészeket, a nagy technikusokat jellemzi Dürer nevének tisztelete s a törekvő szorgalmat, önzetlen munkásságot és lelkes kitartást táplálja a mai nürnbergi iparosokban Hans Sachs szelleme.

Büszkén mutatnak Kraft és Stoss faragott műveire, Vischer ércbe öntött remekeire, Behaim úttörő keleti utazásaira; de szint'oly önzettel büszkélkednek az első zsebóra föltalálójával, Henleinnal, az első földgömbbel és az első orgonával, az első sodronyműhelylyel, sőt az első lánczhidacskaival is, mely 1824-ből való. Fametszői, üvegfestői, ötvöszei, nyomtató művészei és műiparosai évszázadokon keresztül megtartották hírnevüket.

De az ódon Nürnberg a mai kor szelleméhez is tud alkalmazkodni, a mit nemcsak gépei, de főképp elektrotechnikai gyártmányai világsszerte bizonyítanak. Legszébben bizonyítja azonban életrevalóságát a kiállítás.

Nürnbergnek csak százötvenezer lakossága van, Münchennek három annyi, és mégis a bajorországi iparkodás és szorgalom vívmányait most már másodsorú mutatják be Nürnbergben.

Tizenegyet esztendő óta rendkívül sokat haladt az ipar és a gépgyártás Bajorországban, de sehol sem annyit, mint Nürnbergben.

A kiállítás a város parkjában van, évszázados fák árnyékában. A százhatvankétezer négyszög-

méternyi területből ötvenezer négyszögmetert építettek be.

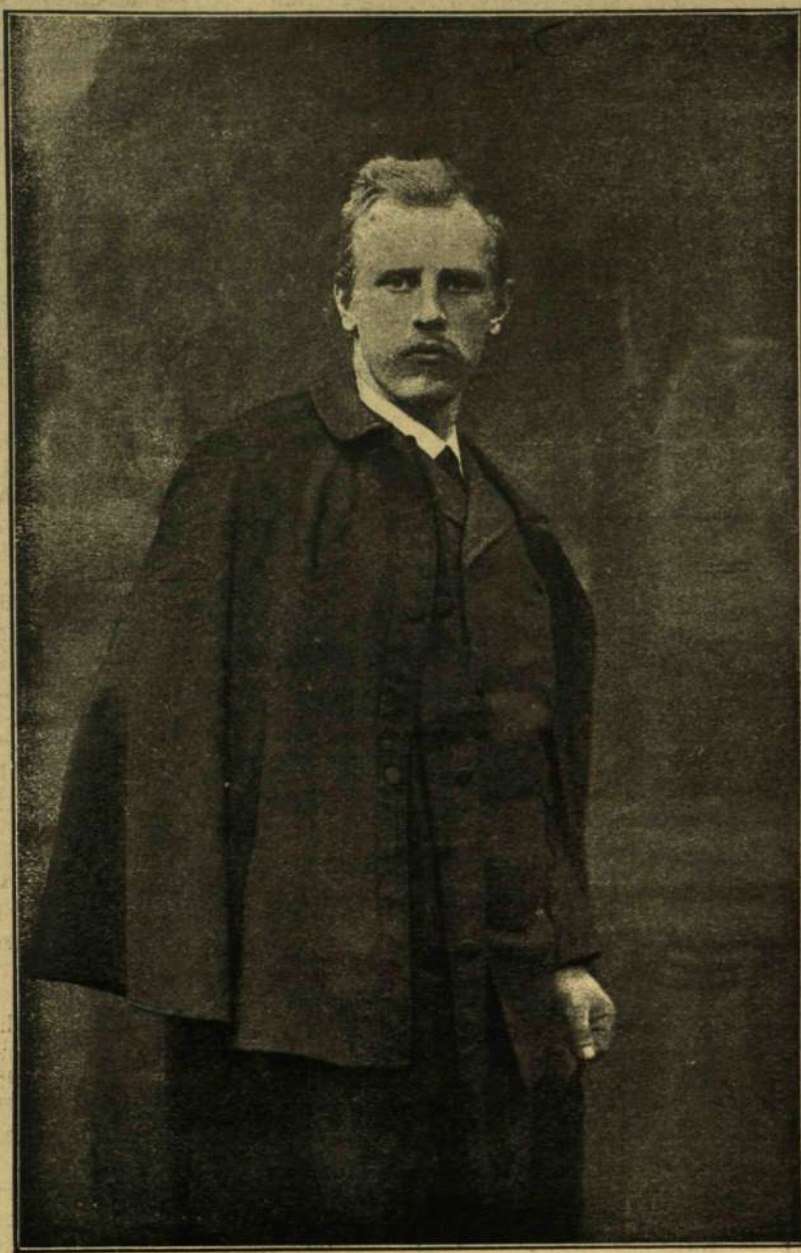
Főcsarnoka Bajorország nyolcz kerületének valamennyi iparosát versenyre szólította. A csarnok egyszerű, komoly, majdnem disztelen. Előtte áll a színes szökőkút, mely inkább viz-esével gyönyörködött. Az *iparcsarnok* ötven méternyi magas tornyáról pompás kilátás esik nemcsak a kiállításra, hanem a városra is. Nekünk bizony állandó kilátó magaslattunk nincsen, a mire pedig minden kiállítás ügyét szokott vetni.

Második nagy csarnoka a *gépcsarnok*, a hol leginkább diadalmaskodnak a nürnbergiek. Itt van az ötven méter hosszú és huszonöt méternyi széles mesterséges korcsolyázó pálya is, melyet, különösen a mi kánikulánkban, leginkább irigyelünk a nürnbergi kiállítástól. Az alsó fagyasztás tíz fokú hidege olyan pompás hűvösséggel árasztja el a korcsolyapályát nagy csarnokát, hogy mindenki sokkal jobban felüldül tőle, mint a leghűtöttebb bajor söről. Vidám zeneszó mellett korcsolyáznak a nürnbergi szépségek anguszts derekán a kiállítás leg-vonzóbb és legérdekesebb mulatóhelyén.

Harmadosorban meg kell emlékeznünk a csinos *műcsarnokról*, mely körülbelül akkora, mint a mienk. Különösen a Stuck-képek ragadják meg az idegenek figyelmét, habár Ritter nürnbergi festményeinek is sok szemlélője van.

Az *oktatásügyi csoportban* csakis azt mutatják be, a mi a művészeti és műipari képzésre vonatkozik. Az újabb nemzedék első számpérbálgatásai nemcsak rendkívül tanulságosak, de egyúttal igen biztatóak is. A kovácsolt vasműmunkákban és az ércművészségben bámulatos ügyességet és haladást mutatnak a nürnbergi tanulók.

Van természetesen *Edison-pavillon* is szokásos mutatónyokkal és van *Röntgen-kamara*, a hol nagy közönség fordul meg. Ezzel majdnem kimerítettük a nürnbergi kiállítás ismerte-

NANSEN FRIDTJOF. — Fénykép után.

A NÜRNBERGI KIÁLLÍTÁS FŐCSARNOKA.

tését. Magán pavillonok nincsenek; vendéglő is csak egyetlen-egy van. De a *sör csarnokok* telepe külön kiállítás. Három óriási telep van itt összeépítve. Tizenkétezer embert szolgálhatnak ki egyszerre a nürnbergi, a müncheni és a kulmbachi csarnokokban. Itt van természetesen a legnagyobb járás-kelés.

Hányos volna a kiállítás panoráma nélkül. Több bajor művész csinálta meg a bazillei csata nagy körképét, mely főképp a bajoroknak a francia háborúban tanúsított vitézségét dicsőíti. A vászon van olyan nagy, mint a Kosciuszko-panorámáé, az alak is sokkal több rajta, de a művészet kevesebb. Mintha csak skatulyákból szedett ólomvitek verekednének egymással.

A korzót a főcsarnok körül háromezer izzó és négyezer ivólámpa világítja. A tő szelekt színes üvegpoharak szegik be.

Augusztus elejéig félmillió ember látogatta a kiállítást. A bajor iparmúzeum által rendezett kiállításra tizenkétezer látogatójegyet adtak ki. Kongresszusok nem igen vannak, de énekesek és tornászok, iskolák és testületek mindennap szép forgalmat biztosítanak a tárlatnak, a hol tíz-tizenkétezer napi látogató már esemény.

Igen érdekesek a tarifák. Az első vendéglőben a legdrágább étel másfél márká. Két márkáért már jó ebédet adnak, a mit úton-útfélen óriási plakátok hirdetnek. A vendéglősök — szigorú hatósági felügyelet alatt — másfél márkától kezdve már elfogadható szobákat kínálnak. A sör és a hideg étel alig egy-két fillérrel drágább a kiállítás területén, mint a városban. Reggel nyolcztól este tízig a belépti díj két márká, tíz órától kezdve egy márká, déli tizenkettőtől ötven és este hat órától harmincz fillér. A műcsarnokba, a jégpályára, a panorámába, a Röntgen- és Edison-csarnokba belépésért külön-külön ötven fillért szednek. A villamos kocsik tíz fillérért szállítanak. A vaskos és mintaszerű nagy katalógus ára egy márká. A zenekarok nem tányéroznak, a virágárús leányok és emlékkereskedők nem zaklatják a közönséget sehol. Még a sorsjegyeket is alig merik kínálni, olyan szolid üzleti szellem jellemzi a nürnbergi kiállítást. Pedig a rendezőség biztosra veszi, hogy igen szép jövedelemmel fogják bezárni a kiállítást. Még azt is meg kell jegyeznünk, hogy az egész területen valamennyi díszes pad és zsöllye használata teljesen díjtalan.

A látványosságok között igen érdekes a pfalz-frank kocsmá, a hol jó és olcsó bort mérnek középkori helyiségekben, régi romokból épült csarnokokban és tornyokban. Ez a borozó helyiség ugyanaz a különlegessége a nürnbergi kiállításnak, mint a miénknek a csárda.

Kávéházat nem engedtek többet építeni egy-nél; czukrász sincsen több s így bőven el van lépve valamennyi szórakozó hely közönséggel a nélkül, hogy a vendégek terhére agyon kellene versenyeznök egymást.

A vasúttól a kiállításig az egész út zászló-

rudakkal van szegélyezve. A házakon nincsenek lobogók.

Az ódon városnak különös kontrasztja a vezetéksodrony-hálózat. A telefon, villamos világítás és vasúti felső vezeték néhol veszedelmes közelségben van hozzánk, hanem azért még alig fordult elő baleset.

Nürnberg tisztasága mintaszerű. A nagyrészt kőből épült, több száz esztendő házakat ugyan tiszteletet gerjesztő barnaság vonta be, de az utcák gránit és keramit burkolata olyan tiszta, mint kevés városban.

Az első vendéglőkben már meghonosodott a magyar bor is, mely erősen versenyez a jó bajor borokkal. Hanem azért a sör még mindig népszerűbb s az is marad, mert literje csak húsz-huszonöt fillér.

Mindent egybevéve, Nürnberg városa már maga is állandó történeti kiállítás a középkorból s így a legérdekesebb német város Európában. Kiállítás nagy szorgalom diadala, s habár nem hasonlítható is a miénkhez, bizonyos vonatkozásaiban mégis sokat tanulhatunk belőle. A nürnbergiek közül már sokan megfordultak nálunk; maguk a bajorok sok elismeréssel beszélnek haladásunkról; épen azért ők is teljesen megérdemlik a mi jó indulatunkat és elismerésünket, melylyel érdekes városuknak és kiállításuknak adozunk.

Nürnberg.

Kőrösi László.

NÜRNBERG VÁROS.

EGYVELEG.

* A perzsák aggódnak. Emberemlékezet óta első eset volt, hogy a perzsa trónváltás nem járt forradalommal és vérengzéssel. Sokan azt hiszik, hogy ez az elkorcsosulás előjele.

* Hatalmas reklámok. Amsterdam egyik sűrűn látogatott hidjáról nem rég fényes nappal ugrott be egy elegáns öltözött férfi a csatornába. Pár pillanat múlva felbukott a vízből s egy olajozott esernyőt tartott fenn ily felirattal: *«Van Houten Cacao a legjobb.»* Egy darabig ide-oda úszkált, aztán hirtelen partra ugrott s egy készen tartott kocsiába ugorva elvágtatott. Még érdekesebb egy amerikai eset. Egy halálra ítélt ember az akasztófa előtt szólni óhajtott. Az engedélyt megkapta, mire ő hangosan így kiáltott föl: *«Soha sem jutottam volna ide, ha folytonosan az *-féle szappant használnom.»* Mondják, hogy e reklámért, mely természetesen minden lapban közöltetett, a kivégzett családja a szappangyárostól 10,000 forintot kapott s ez nem is volt rossz üzlet.

* Nő kovácsok. Egyik amerikai városban egy elhunyt kovács özvegye három leányával maga folytatja a kovácsmesterséget s különösen ügyesek a lovak patkolásában.

* Alvó madarak. Annak oka, hogy a fákon és rudakon alvó madarak soha nem esnek le, abban van, hogy nem képesek lábaikat kinyitni, ha egyszer térdüket meghajtották. A futó tyúk is kénytelen minden lépésnél lábait összezárni s azután ismét szétnyitni, ha a földre lép.

* Az olimpiai játékok emlékére a görög kormány külön bélyegeket adott ki. Összesen 12 féleképp van rajtuk, mindegyik a régi görög játékok egy-egy csoportját tünteti föl.

* Az *«Ingolf»* expedíció visszatérése. A múlt héten tért vissza *Kopenhágába* az *«Ingolf»* hajó, a melynek egyik főcélja volt, hogy az izlandi szigeteknél a tenger hajózáhatását kémlelje ki. Az expedícióban, a mely ez év április 30-án indult el a dán fővárosból, a hajó személyzetén kívül több természetbúvár vett részt. Az expedíció a Davis-szoros déli részén egy messzire terjedő zátonyra valósgos hegyláncolatra akadt, a melynek fölfekezése megmagyarázza az elég gyakori szerencsétlenséget, mely a szoros e részén előfordul. Az *«Ingolf»* fölment egész a sarki jéghatárig, a mely a tavasszal nagyon korán útját állta a hajónak, úgy, hogy ez kénytelen volt visszafordulni s július elején ismét visszament, a mikor tizenöt mérfölddel tovább mehetett. Utközben óriási viharokat állottak ki, a mely több napi megállásra kényszerítette őket. A partok mentén több eddig ismeretlen állatfajt fedeztek fel, a melyekből néhány példányt magukkal is vittek. A szerencsésen visszatért expedíciót a dán fővárosban nagy ovációkkal fogadták.

* Olcsó természeti erő. Indianapolis amerikai városban a földből 20 légköri nyomással bíró gáz ömlik ki s a levegőre érve rögtön fagypontra lehül úgy, hogy mesterséges jég készítésére igen alkalmas; azonban nem vesztí el gáz jellegét s később fűtésre és világításra is használható. A források mellett most már hatalmas gyárak vannak a természet erejének felhasználására.

PANNONHALMA ÜNNEPE.

Pannonhalma aug. 26-ikán ünnepelte ezred-éves ünnepét, mert a Szent-Benedek-rend ez ősi monostora — a keresztény hittérítés, a magyar oktatás, a hazai tudomány e bölcsője és fészke — szintén ezer éves már. Szent István király alapította s ruházta föl kiváltságokkal. Már az első király is többször megpihent itt, s itt pihentek meg, a Dunántúl a honfoglaló hadak is, mikor meghódították az új hazát. Ezért az ezredév hét emlékoszlópa közül egyet Pannonhalmára állítanak, annak a nagy halomnak legmagasabb pontjára, melyről a Benedek-rend várszerű monostora tekint alá.

Ennek az emlékműnek alapkövét helyezték el aug. 26-ikán, nagy, fényes gyülekezet jelenlétében, melyben a kormányt *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter képviselte. Díszes és monumentális emlékhirdeti, hogy itt szüntek meg a harcok, itt végezte be csatáit Árpád vezér és István király itt a kultúrának és hitnek állított oltárt.

Nagy kupola-csarnok fogitt emelkedni. Költségei közel 120,000 frtot tesznek. Ebből az államra 105,000 frt esik, a Benedek-rend pedig a kupolacsarnok belsejében elhelyezendő *Asztrik*-szobrot 12,000 frtért rendelte meg. A kupola-csarnok *Berczik* Gyula műszaki tanácsos terve után készül, s az építést *Varga József* építész vezeti, ugyanaz, ki a monostor újjáépítését is teljesítette. *Asztrik* szobrát *Jankovics* Gyula szobrász készíti.

Az építés foly, az alapfalak elkészültek. A csarnok magassága a párkányig 13 $\frac{1}{2}$ méter, tehát három-emeletes háznak felel meg, e fölé jön a 6 méter magas kupola, erre még 2 méter kup. az úgynevezett *«lámpás»*, s ezen a magyar korona, mely keresztjével együtt másfél méter. A bejáratot faragott kövekből építik, a háttért sajtolt téglából, s vakolatlanul hagyják. Négy oszlopon nyugszik a kupola. A bejáratnál jobbra-balra fülkékben ülő szoboralakok. A csarnok bel-sejét *Asztrik* álló szobra foglalja el, melyet lapunk mai száma közöl.

A száz eredetű *Asztrik* még Géza fejedelem idejében, 994-ben jött Magyarországra, mikor a fejedelem Adalbert prágai érseket hívta meg Esztergomba, hogy fiát, Vajkot

és családja többi tagjait megkeresztelje. *Asztrik* magyar földön maradt s István király mellett folytatta a hittérítés művét és szervezte a keresztény egyházakat, helyettese volt a beteges Domonkos (szerzetesi nevén Sebestyén) esztergomi érseknek s az érseki talárt is megkapta a pápától. István király *Asztrik*ot küldte Rómába II. Szilveszter pápához királyi koronáért, *Asztrik* a Pannonhegyen épült kolostor első apátja lett, s méltán kapcsolja össze az ő szobra a honalapítás és a Benedek-rend magyarországi történetének emlékét. *Jankovics* Gyula szobrász, ki *Asztrik* szobrának mintájával már elkészült, a pannonhalmi első apátot a Rómából hozott koronával együtt tünteti föl. A teljes egyházi díszben álló *Asztrik* két kezében egy vánkoston tartja a koronát, s magasba emelt fejével áldást látszik könyörögni. E mellett balkezeében van a kettős apostoli kereszt.

Az ünnepélyre Budapestről külön vonat vitte a vendégeket. A vonaton, mely aug. 25-ikén d. u. 3 órakor indult el, utazott *Wlassics* közoktatásügyi miniszter, és vele *Desseuiffy*, *Rímely*, *Majossy* püspökök, *Antal* Gábor ref. püspök, számos képviselő, a főrendiház több tagja, *Gerlóczy* és *Márkus* polgármesterek, *Beniczky* Lajos alispán Pestmegye küldöttségével, állami tisztviselők, hírlapírók. Komáromnál szállt be *Frigyes* főherceg képviselője, *Schmedesz* altábornagy, Komárom város és Komárommegye képviselői, *Sarközy* Aurél főispánnal.

Győrött nagy lelkesedéssel fogadták a minisztert és kíséretét. A minisztert *Zechmeister* Károly polgármester üdvözlötte; mire *Wlassics* miniszter melegen válaszolt.

A miniszter Zalka győri püspöknél szállt meg, míg a többi vendégekről Győr város közönsége igazi előzékenységgel gondoskodott. Az elszállásolási jegyeket már a külön vonaton szétosztották.

Hét órára a küldöttségek gyülekeztek a vármegyeház dísztermében, melynek karzatát előkelő hölgyközönség foglalta el. A küldöttségeket a miniszter

Béla alispán üdvözlötte a szent-mártóni állomáson. Körülbelül 300 kocsi várt a vendégekre. A felvonuláshoz két felől Győrmege községei álltak sort, zászlókkal, jelző táblákkal. A monostor pompás templomában kezdődött az ünnepély Te Deummal. Előbb *Fehér* Ipoly főapát fogadta a vendégeket és üdvözlötte a minisztert.

Az isteni tisztelet után a monostor könyvtári termében, hol 125,000 kötet van együtt, gyűltek össze. A Benedek-rend magyarországi ezereves ünnepét ünnepelték ott. *Fehér* Ipoly főapát hazafias üdvözlölete hangzott először azokhoz, kik eljöttek, *«hogy a nagy múlt és a dicső ősek kegyelme emlékének felújításában egyesítsék az apró lángokat egy hatalmas tűzszőlőre, mely az újabb ezredévre bevilágítsa a nemzet bizonytalan útjait.»*

Vojnits Döme, az esztergomi gimnázium igazgatója, érezes hangon szólt ezután a keresztény vallásnak behozataláról a magyar földre, s a pannonhalmi apátság alapításáról. *Halbik* Cziprián tihanyi apát a Benedek-rend művelődési hivatásáról tartott történelmi értekezést. Közbe a növendékpapság énekelt.

Erre következett az országos ünnep, az emlékmű alapkövének letétele. Viharos idő volt. A zászlók árbozok csak úgy hajlongtak; az állványok recsegték. Az ünnepély főszereplői számára díszes sátor volt emelve.

Wlassics miniszter beszéde uralkodott az ünnepélyen. A nemzeti Genius nagy apoteozisának mondta az emlékművet, mely itt hirdeti őseink bölcsességét. A nyugati civilizációhoz való csatlakozás és a szent korona szimbóluma tapad az emlékműhöz. De rámutat az emlékre a nemzet nagy ősi orényére, a magyar nemzeti jelleg feltékeny megőrzésére. Feláldozott sokat ősi szokásaiból, de nemzeti érzülete, közjogi alkotó képessége biztosította a magyar nemzeti lét önállóságát. Nem vált hűbéresévé egyik világhatalomnak sem azért, hogy a kereszténységet felvette, azért, hogy a királyságot megalkotta. Magyar volt az állam minden ízében, magyar és hazafias az egyház. Osoadatos az alkotó erő, melylyel eltérve az akkor Európásteret uralkodó feudalizmus elveitől, megalkotta az egészen magyar vármegyei rendszert, mely akkor az egységes magyar állam legnagyobb tényezője volt. Az a tartalom pedig, melylyel a magyar genius kitöltötte a Szent István fejére tett szent korona közjogi tartalmát, páratlanul áll a művelt világ alkotmányjogaiban. Késő nemzedékek, ha idejöttök eszent helyre, beszéljenek nektek a történelem nyugodt ítéletével és szent intelmével e kövek többit, ékecsében és lelkesítőben, mint emberi szó tud. A nemzet kövesse az utat, melyet az emlékmű hirdet. Magyarok istene, add, hogy ez emlékmű lássa virulni a magyar nemzetet.

Viharos lelkesedés fogadta a beszédet. *Fehér* Ipoly főapát megáldotta ezután az emléksarnok alapkövét s felolvasták az abban elhelyezendő okiratot, mely megegyezik a többi ezredéves emlékhelyre tett okirattal, természetesen a pannonhalmi helyre való vonatkozásban. A miniszter tette meg az első kalapácsütést s átadta az emléket megőrzésre a pannonhalmi Benedek-rendnek és Győr vármegye közönségének. A főapát és az alispán köszönetet mondva, átvették az emléket.

Még Győrmegejének a helyszínén tartott közgyűlése volt hátra, melyen gr. *Laszberg* Rudolf főispán elnökölt. Elhatározták, hogy az országgyűlés mind két házához feliratot intéz a megye a honalapítás emlékének törvénybeiktatásáért.

Lakoma következett legvégül, számos felköszöntővel. *Wlassics* miniszter kezdte a királyi család életével. Az áldomások közben felolvasták az üdvözlő táviratokat, köztük Vaszary hercegprímásé, és evang. egyházkerületnek szombathelyi közgyűlését.

A falu korosmájában Győrmege vendéglátta meg a községek küldötteit. A miniszter ott is megjelent, s *Goda* alispán köszöntötte fel, aztán *Nagy* Gábor vagyos gazda.

A vendégek nagy része esti 7 órakor utazott el.

ASZTRIK ÉRSEK.

Jankovics Gyula szoborműve a pannonhalmi ezredévi emléksarnokban.

egyenként fogadta. Ennek végeztével a Lloyd-épületben Győr város fényes bankettje adott a miniszter és kísérete tiszteletére. A honvédeknek, főlválva játszott a cigányzenekarral. *Laszberg* Rezső gr. főispán a királyra mondott felköszöntőt, *Franciscus* Norbert, Győr város képviselője *Wlassics* minisztert éltette polgárságra emelte poharát. Nagy élményes közt mondta, hogy a civilizációnak azon nagy küzdelmében, melyet nekük meg kell vívniunk, a legerősebb biztosíték a városi élet, a városi kultúra fölvirágzásában keresendő. És ezért, midőn a kultuszminiszter azt mondta, hogy legfőbb munkatársait a városi életben leli föl, akkor igazságot mondott ki, a mely igazságnak megvalósítására törekedni kell minden tényezőnek ebben az országban. *Schmedesz* altábornagy *Frigyes* főherceg nevében német nyelven a magyar nemzetet éltette; *Szávay* Gyula Győr város hatósága részéről a nemzetet, *Czobor* Béla Pannonhalma volt apátját, s a győri gimnázium volt igazgatóját, *Vaszary* bibornok primást, *Rákosi* Jenő a nőket. Volt még számos felköszöntő.

Győrben aug. 26-ikán reggel 8 órakor indult a külön vonat Pannonhalmára s 9 órakor érkezett oda. Nagy közönség volt már ott. A minisztert *Goda*

A KIRÁLY LÁTOGATÁSA A TENYÉSZÁLLAT-KIÁLLÍTÁSON.

BAJZA-ÜNNEP.

A Mátraalján Szűcsi falu aug. 23-án kegyeleti irodalmi ünnep színhelye volt. Itt született Bajza József, a jeles költő és kritikus 1804 jan. 31-én. Szülőházát márványtáblával jelölték meg az egri irodalom- és művészetbarátok egyesülete.

Az egyesület meghívására Budapestről megjelentek: Beniczky Bajza Lenke, az ismert író, a költő leánya, Gyulai Pál az akadémia, Kozma Andor a Kisfaludy-társaság és Szana Tamás a Petőfi-társaság képviselői. A budapesti vendégeket Hatvanban, Vámos-Györkön és Gyöngyösön ünnepiesen fogadták s hosszú kocsisor kísérte ki őket Szűcsibe, melynek határán lovasbandérium és a község szélén diadalkapu várta őket. Az emléktábla Kopesinyi Pál földbírtokos házában van, mely régebben a Bajza-családé volt. A ház egyszerű, de barátságos, régi uri épület. A község népe nagy tömegben állott a ház előtt. Az emléktábla leleplezése előtt Scossa Dezső tanfelügyelő alkalmi beszédet mondott. Utána Türk Frigyes tanár elszavalta Zalár József veterán költőnek és Hevesmegye alispánjának (ki betegsége miatt nem jelenhetett meg) itt következő költeményét:

Bajza.

Borongva néztél vészfelhős egére
S gyászán keserve zengted a hazát;
De a szabadság rég várt csillagát
Szemed az éjben biztatón kísérte.

Az örök szépet s szent művészetét te
Hivatlanoktól úgy oltalmazád,
Mintha az isten bízta volna rád;
Az eszmény, ez volt szived bölcsesége.

S jón a szabadság... majd a rész rivall...
Te örül állsz ki egy szírttőzre,
S állsz rendületlen, mint a sziklafal.

De a szabadság véres szemfedője
Szemedből minden lángot kitörölt,
S a haza romján szived összetört.

Gyulai szolt ezután az akadémia nevében. Mind az akadémia, mind a Kisfaludy-társaság kegyeleti viseltetnek Bajza iránt, — mondá, — egykor az akadémiaának vezérferházi közé tartozott, a Kisfaludy-társaságnak pedig egyik alapítója. A nemzet kegyeletét mint kitűnő költő és még kitűnőbb kritikus érdemelt meg, a ki nem csak kénytelen volt irodalmunk fejlődésére. Mint lyrai költő senki sem művelte oly kizáróan s több sikerrel a tisztá dalt nála. A szerelem és hazahűség e meghatározó dalait szívtében énekelte s éneklék ma is. Azonban az ifjú költő álmódosait csakhamar a férfii kritikai táborozásai váltották fel. E század elején Kölcsey igyekezett megállapítani a magyar kritikát, de oly ellenzéken talált irodalomban és közönségben, hogy visszavonult s több nem kritikákat, csak esztetikai értékeket írt. Ekkor lépett fel Bajza, tele hévvel és bátor kitartással. Éles dialektikája, szíves közölsége kivirta a kritika jogait, szabadságát s összetörte az ellene táplált balfogalmakat. Diadalra juttatta az Aurora-kör széptani irányát, Révai nyelvtani rendszerét, Kazinczy nyelvújítását. A »Kritikai lapok«, »Figyelmező«, »Athenaeum«, melyeket szerkesztett, épen oly nevezetesen emlékei irodalmunk fejlődésének, mint az ő fáradhatatlan munkásságának és kritikai szellemének. Másfél évtizednél többet töltött el folytonos harcban. Polémiái élénk érdeklődést keltettek fel. Dramaturgiai harcaival emelték szinkritikánk színvonalát. A Kazinczy-Pyrker-féle vitában az a nemzetiségi hev, mely a haza fiától a hazai irodalom művelését követelte s megelégedte a magyarból németté lett írókat, szükséges és jótékony volt. Csató elleni polémiájában a politikai és írói jellemtelenség leleplezése egy különben jeles íróban, erős benyomást tett a közönségre s elősegítette a közvélemény szilárdulását. A közönség kezdte megszokni a szemben álló irányok és személyek tusáját s többet várt a folyóiratoktól, mint pusztán cikkkel gyűjteményt. Így alapította meg Bajza az irodalmi sajtót s készítette elő a politikait, a mely csakhamar fejlődésnek indult. A negyvenes években visszavonult a szerkesztéstől és kritikától egyaránt és történelmi tanulmányokhoz fordult. Azonban a forradalom kizavarta nyugalmából s a nemzeti katasztrófa kétségbe ejtette. Kedélye elsötétült, szelleme kezdett kialudni s egy emésztő kór, lassu halál martaléka lőn. Mily szomorú látvány volt az Akadémiában vagy Pest utcáiban az egykor deli és erős férfiú megtört alakja, elváltozva, mint egy élő halott. Egészen azt fejezte ki, a mit ő maga mondott egyik szép költeményében:

Elhunyt leltem lángja, lettem
Néptelen ház, puszta rom.
Tűnik, hamvad életem,
Isten hozzád nemzetem!

Az idő rohan, az irodalmi és politikai világban új bajnokok és küzdelmek állanak elő, a régiek hátterbe szorulnak s néha még emlékek is elhomályosul. Epen azért köszönet és hála Hevesmegye lelkes fiainak, különösen az egri irodalmi körnek, hogy nem engedik elhomályosulni Bajza emlékét. Méltán büszkéik földjőkre, mert egy kitűnő író tisztelhet benne, a ki jelentékeny hatással volt a nemzeti élet fejlődésére, egy tiszta jellemű buzgó hazafit, a kit hazafi bánata ölt meg. Fény nevére, áldás emlékére!

Végül Szana Tamás a Petőfi-társaság nevében fejezte ki az irodalom halálját az emlékmű alkotói iránt és a szózat elnéklésével a leleplezési ünnepély véget ért.

Az ünnepi társaság ezután nagy részt Kopesinyi Pál úsan terített asztalának vendége volt.

AZ EZREDEVI KIÁLLÍTÁSBÓL.

X.

A tenyészállat-kiállítás.

Magyar fajta szarvasmarhák, bivalyok, lipitói fejős juhok és ezek őrzői.

Az ezredevi kiállítás igen érdekes részeit képezik az időszerű kiállítások, a melyek különösen tanulságosak szoktak lenni s gyakorlati jelentőségük is igen nagy. Nagy terjedelménél, gazdag anyagánál és fontosságánál fogva kivált ezek közül a május hó 25-től, 31-ig megtartott *tenyészállat* kiállítás, melyet ő felsége a király is rendkívüli érdeklődéssel méltatott figyelmére.

Fényesen bebizonyult ezzel a kiállítással,

hogy az utóbbi évtizedekben, mily óriási haladást tett a magyar állattenyésztés. Nemcsak az által pedig, hogy a hazai fajták nemcsinése körül mutatnak fel szép eredményeket, hanem, hogy a jelesebb külföldi fajtákat, tájfajtákat is kitűnő sikerrel meghonosította s minden elfoglaltság nélkül elmondhatjuk, hogy akár a piros-tarkákat, fekete-tarkákat vagy borzdereseket tekintjük, oly kitűnő tenyészetekkel, oly kifogástalan egyedekkel dicsekedhetünk már, melyek az illető fajták hazájában is a legnagyobb elismerés tárgyát képezhetnek.

Szintén örvendetes haladást mutatnak a hazai színes tájfajták s kereszttezek tenyésztői, különösen pedig a »bonyhádiak«, a mely Magyarország előállott tájfajta, immár a külföld nagyművű érdeklődését is felkeltette.

A legörvendesebb jelenségnek mondhatjuk pedig, hogy e kiállítás által nyilvánvaló lett, miszerint a mi régi, megbecsülhetetlen magyar-fajta szarvasmarhánk okserü tenyésztését, ismét mind buzgóbban felkarolják, minél fogva bizton remélni lehet, hogy eme, hazai viszonyaink közt páratlan fajta, ismét visszanyeri azon jelentőségét, a melyet teljes joggal megérdemel s a melyről egy felülkerekedett áramlat által, már-már leszorítottak.

Ezen legjobb igás fajta újból való fellendülését mutatta az a 885 gyönyörű jóság, mely itt, — úgy az alföldi és erdélyi, valamint a hegyi jellegben, — be volt mutatva s nemcsak a magyar gazda szemét gyönyörködtették, hanem a külföldi szakemberek tetszését is nagy mértékben megnyerték.

A szép fehér, vagy daruszörű magyar marhák szemlélete után, meglepőleg hatottak a hatalmas testű fekete *bivalyok*, melyeknek szoborszerű idomzataik mindjárt elárulták az óriási erőt, mely ezen lusta kinézésű állatokban rejlik, a mely tulajdonság nagyszerű igássá is képesíti a bivalyt, csak épen az a kis gyöngye meg ne volna, hogy nagyon szereti nyáron a vizet. Nem csak inni azonban, hanem beleheveredni, mint a viziló. S mivel pedig a bivalynak ez a javíthatatlan természete megvan, hát bizony úgy forró nyáron, kivált ha a legyek is bosszantják, nagyon könnyen gondol egyet s a legközelebbi tócsába nyakig bele merül, mit sem törődve hajszárja tiltakozásával, sem pedig avval, hogy vele együtt az utána akasztott szerkez rakománya is megfürdik.

Tán ezért is van a bivaly hazánkban, aránylag oly kevésbé elterjedve, úgy, hogy némely vidéken teljesen ismeretlennek mondható. Különben nagyobb elterjedésnek bizonyosan akadályul szolgál, a bivalyversés is, mely az utóbbi években sok helyen megüzdélte eme sajátságos kerődőket.

Mindazonáltal vannak számottevő bivaly-tenyésztéseink, kivált az erdélyi részeken és itt-ott túl a Dunán. És a mit ezek a tenyésztetek a kiállításon bemutatnak, az a maga nemében nagyon kielégítő volt.

Magyarország *juhtenyésztése*, az utóbbi évek megváltozott viszonyai következtében, — mint egész Európában általában — hajdani nagy jelentőségéből igen sokat veszített, különösen a mi a mennyiséget illeti. Mindazonáltal a legelső helyek egyikén állunk kivált finom gyapjasok tekintetében ma is, míg olyan vidékeken, hol a legelő s más viszonyok kiválólag kedveznek a juhászatra s a hol nem a gyapju a fő haszonvétel, — ott, mennyiségileg is kielégítőleg áll még juhászatunk.

Igy többek közt Liptó megye némely helyén, hol a tej, illetve az ebből nyert hirs lipitói turó képezi a juhtenyésztés főhasznát.

A lipitómegyei gazdák egyetkezte szép ilyen fejős rackát állított ki, 50 darabot, karámokban, egyuttal bemutatva az ott szokásos fejő gazdaságot és a turó készítés módját is.

A gazda természetesen legnagyobb nyönyörűségét találhatta ezen szép állatokban, de megtalálta ott a magát a néprajz embere is, szemlélhetvén azon különféle festői öltözött *gulyás*, *bivalyos* és *juhász* alakokat, melyek az ország minden sarkából itt összeseregelve, komoly méltósággal örültek, gondozták, a rájuk bízott válogatott sereget.

A kiállítva volt jószágok szakszerű ismertetéséhez egész könyvre volna szükség, s abba mélyebben nem is bocsájkozhatunk, csak épen annyit jegyzünk meg meg végül, hogy a kiállít-

tás minden tekintetben egyike volt a legsikerültebbeknek, a miben a többi rendezőn kívül legfőbb érdeme volt Darányi Ignác földmívelési miniszternek és Krisztinkovich Ede, miniszteri tanácsosnak, a mezőgazdasági csoport buzgó igazgatójának, valamint Girkner János csoportbiztosnak, a ki a 2400 darabból álló tenyészállatkiállítást összehozta.

AZ EZREDEVI ÜNNEPÉLYEK.

A zóborhegyi ünnep. A pannonhalmi emlékmű alapjának letéti ünnepét követni fogja e hó 30-án a Zóbor hegyén állított emlék fölavatása. A hét emlék közül hátra van még a brassói Czenk-hegyen, a *dévényi* várterén és a *Zimonyban* állítandó ünnep. Lukács László pénzügyminiszter, a Nyitra melletti Zóbor-hegyen felállítandó emlékműnek e hó 30-án megtartandó ünnepélyén, hivatalos elfoglaltsága miatt akadályozva lévén megjelenni, ez országos ünnepélyen a kormányt Perczel Dezső belügyminiszter fogja képviselni.

A pusztaszeri emlék. A pusztaszeri emlékművet, melynek alapkövét ünnepélyesen tették le, nem sokára befejezik. Kallós szobrász készíti és ha a mű főrésze, Árpád ülő alakja a jövő hetekben megérkezik, úgy az emlékmű ünnepélyes leleplezése még ennek az évnek az őszén megtörténhetik.

BOJTÁROK.

GULYÁS.

SZÉKELY GULYÁSOK.

NÉPALAKOK A TENYÉSZÁLLAT-KIÁLLÍTÁSRÓL.

Nagy-Kőrös ünnepe. Nagy-Kőrös városa a tetéleni pusztán Árpád emléket állított, melynek leleplezése e hó 30-án lesz. Az ünnepélyen a szomszéd városok és községek notabilitásai, Budapest székes-főváros és az állam képviselői nagy számmal vesznek részt. Beszédet Eötvös Károly, a város képviselője mond. Az alkalmi költeményre kitűzött pályadíjat 43 pályamunka közül a »Nézz multadba, hogy a jövőbe láss« címűnek ítéltek oda szótöbbséggel. Szerzője Telekes Béla Budapestről.

Nemzetközi békekongresszus. A hazai közönség kellő tájékoztatása végett a titkárság tudatja, hogy a kongresszus előkészítő bizottság állandó irodája az Erzsébet-körúti Royal-fogadóban van a félemeleten. Hivatalos órák egyelőre naponként d. u. 4—6 óráig. Kongresszusi részvételi és tagsági jegyek, melyek az összes ülésekre érvényesek, csakis itt adatkak ki, még pedig a magyar békeegyesület tagjai részére egy forintot, a nem tagok részére két forintot. A békeegyesület tagjainak ugyanott jelentkezhetni egy forint tagdíj lefizetése mellett.

A kiállítás egyes pavillonjainak fentartása. A kereskedelmi miniszter, mint az országos kiállítás elnöke, leiratot intézett a fővárosi tanácshoz, melyben értesíti, hogy a kiállítás területén levő

egy pavilonokat a kiállítás bezárása után is fenn akar tartani. Ilyenek volna a különösen azok, melyek az egyes szakismeretek fejlesztésére szolgálnak, nevezetesen: az erdőgazdasági, mezőgazdasági, erdészeti, stb. pavillonok. E célból a miniszter vegyes bizottságot óhajtott összehozni és felhívja a tanácsot, hogy jelölje meg azokat, a kik a fővárost képviselnék.

Idegen mérnökök Budapestén. Juniusban a francziák híres műegyetemének, a párisi Ecole des ponts et chaussées-nak tanárait és hallgatóit kalauzolta a magyar mérnök- és építész-egyesület, a héten pedig a *zágrábi* mérnök és építész-egyesület hatvanöt tagja érkezett Budapestre, négy napig tartózkodtak itt, mialatt nemcsak az ezredevi kiállítást, de a város nevezetességeit is megtekintették. A horvát mérnökök tiszteletére a magyar kartársak szerdán este saját helyiségeikben fényes estét rendeztek. E hó 28-án este a bécsi hajóval a *milanói* műegyetemnek 6 tanára jött 60 végzett technikussal a fővárosba. A mérnök-egyesület a József-műegyetem tanári karával együtt gondoskodott fogadásokról.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Győr, monografia a város jelen koráról, a történelmi idők érintésével. A város megbízásából megírta Szávay Gyula. A nagy kötet, mely 483 lapot foglal el, fele a terjedelmes munkának, díszesen kiállítva s ellátva számos rajzzal, régi térképekkel, hasonmásokkal és egyéb illusztrációkkal. Egyik nagy múltú és szép jelenű városunknak, mely már a kelta korban Arrabona, a 7-ik században, az avarok idejében pedig Geur, Geurew, latinosan pedig Jaurinum, Geurum név alatt fordul elő — gondosan megírt és adataiban jól feldolgozott története sok érdekes részletet nyújt a hazai történelemhez, városaink fejlődéséhez, a polgárság életéhez, a czéhek múltjához. Dicséretes, hogy Szávay Gyula a közművelődési adatokat figyelemmel emeli ki, s a városi élet feltüntetése is kellő gondot fordított. A kötet a régi Győrt ismerteti meg 1848-ig; aztán a hazafias város 1848—49-iki gazdag történelmi eseményeit nyújtja, sok oly okirattal, melyek kútfői értékek. A megjelenendő második kötet számára marad Győr város legújabb története, mai állapotainak feltüntetése. Szávay jól teljesített munkája mellett a »Pannonia« győri nyomda is megérdemli az elismerést a szép kiállításért. A kötet ára 3 frt.

A Magyar Történelmi Életrajzok XII. évfolyamának első két füzeté jelent meg, s Gróf Széchenyi István életrajza (1791—1860) kezdődik meg azokban.

Széchenyiről sok életrajzot írtak ugyan, de csak általánosan, s a kik melyekben is igyekeztek foglalkozni a nagy emberrel, nélkülöztek még azokat a gazdag és kimerítő forrásokat, melyeket Széchenyi hátrahagyott iratai, naplói nyitnak meg, egyenes pillantást engedvén vetni lelkébe, gondolkodásába. Ez iratokat az akadémia megbízásából Zichy Antal rendezte sajtó alá, s 3 irta meg most teljes apparátussal a »Történelmi Életrajzok« közt Széchenyi életrajzát. A 128 oldalra terjedő első füzet Széchenyi családi körével, szüleiével, fiatal korával, katonáskodásával, s ezzel együtt a század első évtizedének politikai körülményeivel, a napoleoni harcokkal, Széchenyi olaszországi útjával ismerteti meg. Gazdag és díszes illusztráció kíséri a szöveget, leginkább egykorú képek. A második füzet Széchenyinek a közéletben való szerepléséhez jut el s országgyűlési és irodalmi munkásságához nyújt becses adalékokat. A jeles munka betölti az egész évfolyamot. — Megjelent a »Történelmi Életrajzok« előbbi évfolyamának befejező füzeté is, melytelhárthatatlan akadályok késleltették. Széchy Károly ebben fejezi be Zrínyi Miklósának, a költőnek életírását. A nagyérdéki illusztrációkkal

diszített művet szerző Wlassics közoktatásiügyi miniszternek ajánlotta. A Történeti Életrajzok egy-egy füzeté 1. 60 kr., egy évfolyam előfizetési ára 8 frt, de a történelmi társulat tagjai 5 frtért rendelhetik meg.

A Pokol, Dante «Divina Comediájának» e hatalmas része Cs. Papp József tanár fordításában prózában jelent meg, a mi természetesen nem adhatja vissza a mű költői szépségeit, csak lényegét. A kötetet Szilágyi Béla adta ki Budapesten.

Új idők czímen Kőszegi Armandtól egy kötet jelent meg Miskolcson Gedeon és társa könyvnyomdájában. A szerző «tanulmányoknak» nevezi dolgozatait, melyek társadalmi és politikai kérdésekkel foglalkoznak, s ellenzéki hang és felfogás uralkodik bennök. Herman Ottó írt a könyvhöz előszót. Ára 1 frt.

Aquila. A magyar nemzeti múzeum által kiadott nemzetközi madártani folyóirat legújabb kettős füzeté, Herman Ottó szerkesztésében, kettős szöveggel, magyar és német nyelven hagyta el a sajtót. A füzet közleményeit a szerkesztő Herman Ottó cikke nyitja meg. «Éles hatások és látszólagos megkérdések, ezek jelentősége a madarak tavaszi vonulásában», aztán Gaal Gaszton terjedelmes cikke következik «A madárvonulás Magyarországon 1895. év tavaszán» czímmel, melyben a hazánk különböző vidékein lakó észlelők megfigyeléseit közli és dolgozza fel. A füzetben még több tanulmányos cikk következik.

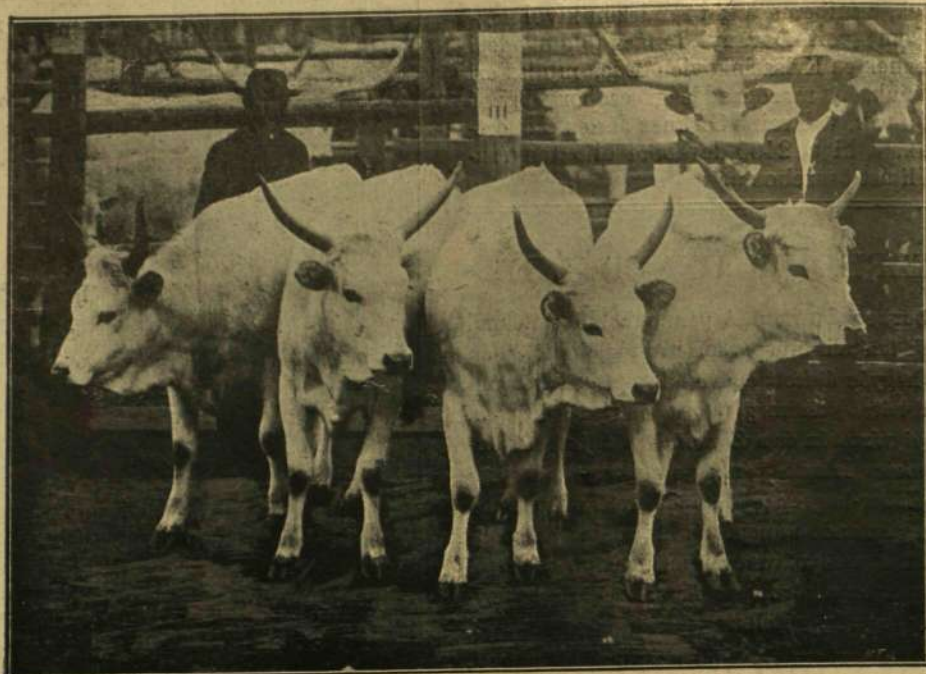
Béni bácsi, Beöthy László 3 felvonásos boházata, melyet most játszanak a Vígsházban, könyvben is megjelent, Singer és Wolfner kiadásában. Ára 1 frt.

MI UJSÁG?

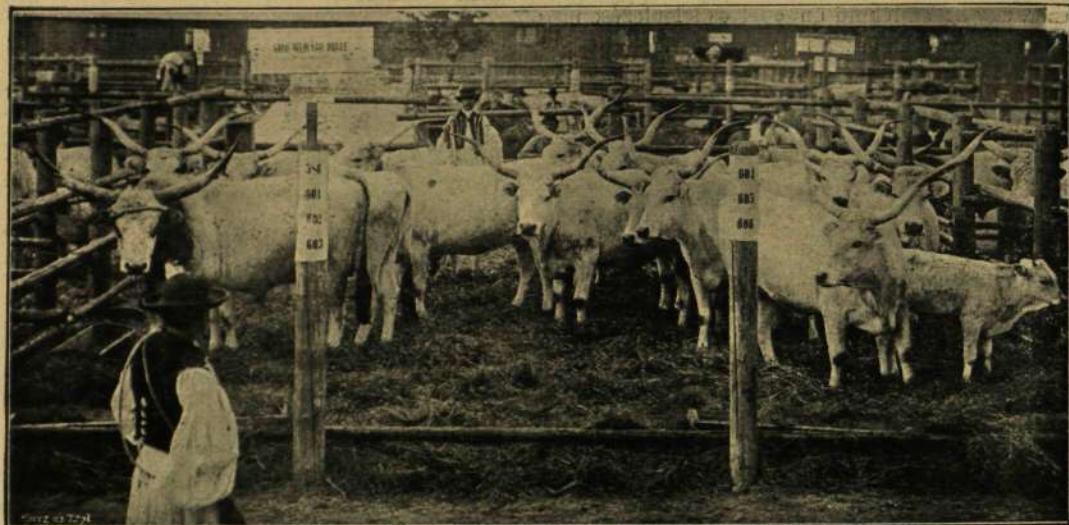
A csári pár Bécsben. II. Miklós császár és neje Anna Feodorovna császárné aug. 27-ikén Bécsbe érkeztek. A körutban, melyet a fiatal csári pár az európai udvaroknál tesz, Bécsnek jutott az első látogatás. A várost feldisznították, diadalpukát, obeliszket állítottak. A bevonulás után mindenütt katonaság állt sűrű sorban. Az uralkodó-család összes tagjai Bécsbe gyülekeztek. Megérkezett Ferencz Ferdinánd főherceg is, ki igen jó színben van. Erzsébet királyné szintén elhagyta magányát, s ő felségével a királylány együtt várta a fejedelmi vendégeket az éjszakai vasút indóházában. A magyar miniszterek is megjelentek. A császár és neje 10 óra 30 perczkor érkeztek. A király megölelte és megcsókolta a császárt, a ki kezét csókolta a királynénak, a király pedig megcsókolta a császárné kezét. Azután a bemutatások következtek. A bevonulásnál a hat szürke ló által vont első kocsiban a király és a császár, a másodikban a királyné és a császárné, a harmadikban Stefánia főhercegnő foglalt helyet. Az egész ünnepélynek katonai jellege volt. A Burgba érve, a császár hosszabban beszélt gr. Goluchowszky külügyminiszterrel, megszólította b. Bánffy, b. Jósika, Perczel, Darányi, Dániel, b. Fejérváry minisztereket, s kezét nyújtott nekik. Délután a császár kihallgatáson fogadta a két miniszterelnököt, a két honvédelmi minisztert és a közös minisztereket. B. Bánffy miniszterelnök ekkor megköszönte a császárnak, hogy II. Rákóczi György kardját a budapesti múzeumnak ajándékozta. Az udvari ebéd 5 órakor volt, melyen a két uralkodó felköszöntötte egymást; előbb királyunk emelte poharát a császárra és császárnéra, aztán Miklós császár Ausztria és Magyarország uralkodó párjának egészségére ültette poharát. Este az operában volt díszelőadás, hol az egész udvar megjelent. Napközben a király Lobanov orosz külügyminisztert fogadta. A nagy katonai szemle e hó 28-ikán ment végbe. A csári pár elutazás aug. 30-ikának estjére volt kitűzve.

László főherceg emlékezete. Szept. 2-ikán lesz egy éve, hogy László főherceg halálát sebet kapott az ágyai erdőben. Ott most már emlék-kápolna várja a fölszentelést. A környékbeli lakosság is el van telve kegyeleles érzéssel. Erdőhegy községe most tartott közgyűlésén elhatározta, hogy a község nagy utcáját László főherceg nevére kereszteli el. Erről nyomban értesítették József főherceget, a kinek nevében Alesutról Libits Adolf jószágkormányzó köszöntötte meg a derék község szép megemlékezését, mely — mint a levél mondja — igazán jól esett a fenség atyai szívének.

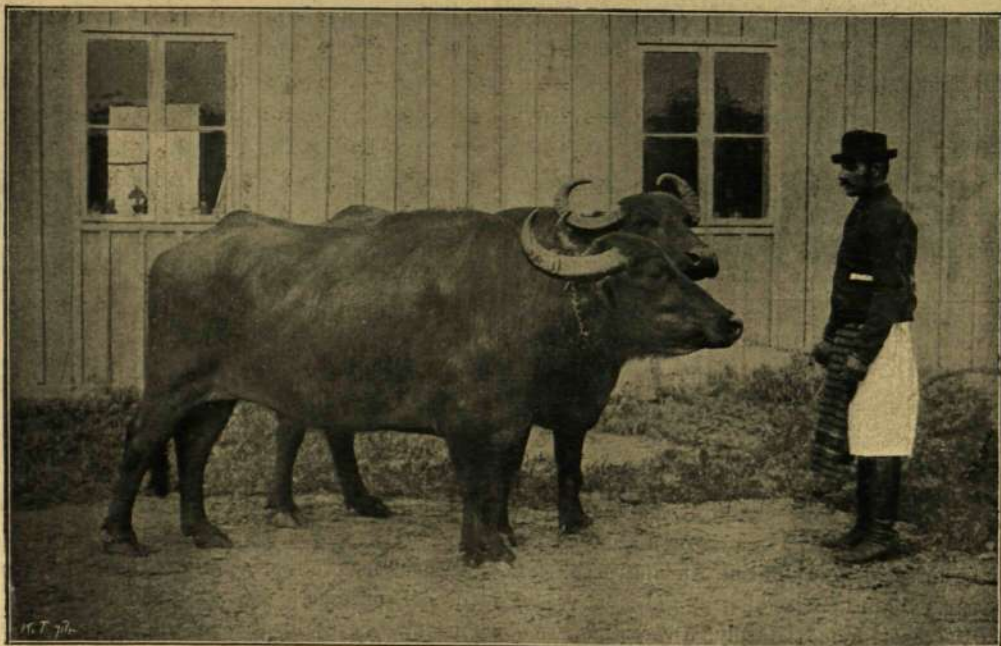
Ybl szobra. A kitűnő műépítésznek, Ybl Miklósnak szobrát szept. 8-ikán leplezik le a budai Dunaparton, a váralján. A szoborbizottság meghívta a királyt is a szobor leplezésére, minthogy Ybl építette a kir. várkeretet, ő készítette az új királyi lak terveit. Az ünnepélyen ő felségét József főherceg fogja képviselni.

MAGYAR FAJTA TINOK.

MAGYAR MARHÁK GRÖF MAJLÁTH JÓZSEF GULYÁJÁBÓL.

JÁRMOS BIVALYOK.

KÉPEK A TENYÉSZÁLLAT-KIÁLLÍTÁSBÓL. Erdélyi fényképei.

Marilla-völgyből. Dél-Magyarország e kies gyógyföldéről írják lapunknak, hogy az utósaionban, mely aug. 20-ától október elejéig tart, még folyvást számos vendége van a gyógyintézetnek, részint betegek, részint üdülők, kik szeptember havát is e kitűnő levegőjű helyen töltik. Marilla 2500 lábnyi magasan fekszik a tenger színe fölött, sűrű szép fenyves erdők középette, szélről védve, portól teljesen mentes sekély völgytekőben, s így a magas fekvésű gyógyhelyek minden előnyét megtalálhatni itt; e mellett azonban déli fekvése enyhé teszi éghajlatát s néha hetekig nincs itt eső, midőn az alpesi vidékek fürdőinek látogatói már folytonosan panaszkodnak a sok eső miatt. Marilla éghaj-

lati viszonyainál fogva Madonna di Campiglio déltiroli gyógyhelyhez hasonlít, hol pár évvel ezelőtt a király és királyné több hetet töltött. Marilla is déli vidéken fekvő, tiszta, balsamos levegője nem oly zord és változó, mint az északibb fekvésű gyógyhelyeké. Korai tavasz és napfényes, szép ősz van itt, s e két körülmény már magában véve éghajlati gyógyhelynek ajánlja Marilla-völgyet, hol a legérzékenyebb beteg is hosszabban tartózkodhatik a szabadban s tovább folytathatja kuráját, mint sok más hasonló gyógyhelyen. Közlekedése is igen jó. Vasúti állomása Oravica, honnan az intézet környelmes fogatai szép hegyi úton s egy óra alatt szállítják a vendégeket a fürdő helyére. A természet

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

AZ ÓRA.

Elbeszélés.

Roszkedvű, szürke idő volt, hogy Kiss Dénes, a fiatal profesor úr megérkezett Madarasra. Nem esett még, de majd csak hogy el nem ptyeredett az ég a letarolt föld felett. Nagyön szép verset lehetett írni róla. «Elmulandóság», «enyészet lehe» és több efféle szép szók máskáltak át az agyán. A falu néptelen volt; őszi vetésen sürgölődött a mezőn minden lélek. A városi bérkocsi, a szép, fényes szegekkel ki-vert kufferekkel minden hatás nélkül döcögött végig a dorongos uton. A kuvaszok kedvetlenül vicsorogtak reá, de nem érdemesítették az ugalásra.

Dénes tulajdonképen mi háborodást se várt a megérkezésére. Ő azonban egy feltűnést keltett verses könyvet bocsájtot közre. Titokban minden élő emberben egy hódolót várt. Szépben is akart megjelenni. A kocsi párnáján csinosan megszegette magát s szöke bajuszakját simogatta. A némaság kedvetlenül érintette. Madaras az ilyen embert észre vehetné.

A kocsi a tisztartó lakása előtt állott meg. Dénes szívesen leugrott volna előtte. Azonban a sietséget közönségesnek ítélte. Azért várt, míg a kocsiis kinyitotta a kaput s végighajtott a gyepek

A «Vasárnapi Ujság» regénytára 1896. évi 35. szám.

udvaron. A bácsi s a néni kiálltak a tornácra s a kis Rózsika keszkenővel a fején.

— Szervusz dómne! — ily komázódva köszöntötte Dancs Miklós bácsi. Régebben megjárta az ilyen bizalmaskodás. Dénes a nagyfalusi körjegyző fia s az öregek jó barátságban éltek. De ma Dénes nagyvárosi profesor s egy verses könyv írója, a ki nem szíveli a kicsinylést. A néni Jézust emlegette, megölelte és tegezte. — Szépén kivirágzottál, így szólt kedveskedve. Rózsika egy igét se szólt, de kipirult egészen a hajáig s alig kikukkantva, bészaladt mindjárt. Ah! Ez-e az a rózsika, a kiről a kötet énekel? a sápadt, magát emésztő ideál?

Minden igen kisszerű volt. Az udvar ágakkal volt befedve, a gyeptől kibúvó csiperkegomba védelmére; szalmával, a hordás szemével a szekérút, csűrőskert letört kapuja mellett magzó burjánokkal tele a hely.

Minden másképen volt, a hogy a Dénes emlékeztében élt, és ha az udvar ordító oroszlanokkal lett volna tele, azon nem bot-

ránykozott volna meg, de a szemetet kereső tyúkokat kicsinyesnek találta. És az ebéd! Kissé dőhos, szőrülű szék, festett fadivánok kétségbeeső rendben. A diván felett (édes Isten!) a «Görgei álma» képe, vonagló, rozsz formájú emberekkel megnépesítve.

— Sokat emlegettünk, fiam (így szólt a néni, italféléket hordva az asztalra), vártunk erre az időre. Abból a keserűből igyál, azt Rózsika szúrta. Apád a minap nézett erre felé s jelezte a jövőteledet. A pogácsát is Rózsika sütötte. Meg-eheti maga a király is. Szép holmiú vannak fiam! s szinte félek, hogy lenézed a mi egyszerűségünket. Vagy tán azt a libacombot kóstolod meg? Rózsika növelése. Arany az óraláncod? Az Isten úrimóddal áldott meg. De hát kóstolj meg valamit, fiam! Senkit a kerek világon nem kínálunk meg szívesebben.

Dénes lassan vonta le a keztyűjét és kabátjáról porszemeket veregetett le. A bácsi nagy füstöket eregetett a pipájából s minden oldalról jókedvűen nézegette a vékony legényt.

Az udvarról harsány szó hallzott be.

— Bátyám!

— No!

— Jól jár-e az órája?

— Hát a tied?

— Nem bízom benne. Az árnyékok erősen megkurtultak s az órák csak 11-et mutat.

A délebedet kellene kiindítani a «hullára». Több lesz 11-nél.

— Kerülj fel, fiú!

A kiabáló a fiatal tisztartó volt: Kesse Károly. Az öreg mosolyogva felelt. Bizonyosan csak látni akarta a vendég úrfit s azért tudakozódott az óra után. Múkor nagyra volt az órájával s csalhatatlannak tartotta.

Dénes nagyon hűvösen fogadta a piros legényt. Megbécizte a fejét s tovább ment. Az öreget kissé megsúrta ez az urakodás s ezért egyenesen Déneshez fordult.

— Szép aranyóra ketyeghet a láncod végén, öcsém. Hányat mutat nálád? Nálunk falusi embereknel ez igen vitatható kérdés.

— Az óra? — kérdezte vontatva Dénes az évődő szóra és lassan húzta ki az arany szármot. — Az óra? A zóna idő szerint 11-et mondanék, a földrajzi idő azonban e perczben tulajdonképen Greenwich-től számítva 9 óra 22 percz volna.

A fiatal tiszt kérdeve nézett az úrfira. Az öreg ingerkedve mondta:

— Kettőt ismerek már: egyet a zóna szerint, egyet a földrajzit. Te mennyire becsülsz az időt? Károly öcsém a dolgosoknak akar kiküldeni ételt.

Dénes egy csipetnyi izgatottsággal felelt:

— A tisztelt dolgosoknak az étvágya igen megbízhatatlan bázis az óra meghatározására; s felvilágosítással nem szolgálhatok arra nézve: küldeni kell-e az ételt most? vagy sem?

A fiatal tiszt úgy fogadta a magyarázatot, mintha személyes sértés volna, ki is pirult s valami élelembet akart mondani, azonban akkor lépett be a kis Rózsika. Rajta pihentette meg a szemét s abbahagyta az órát. Természetes is. Mert a kis Rózsika igen bájos kis leány volt.

Gondolt-e kegyed valamely virágra egy kis leány láttára? Ez a Rózsika a levendulához hasonlított. Igen egyszerű, igénytelen, bájos, sugár, kékszemű, szöke s úgy tetszett az embernek, mintha édes, finom illata volna, mint a levendulának.

Mosolyogva nyújtott kezét Dénesnek, ki legényesen megrázta, mint a hogy nagy városn divatos. Pajtáskodva mondta félhangon:

— Magára vártam. Mintha azt mondta volna: «a többiek nekem sifli». A leány virágos kartonban igen üde volt. Simára fésült hajában egy késői rózsabimbó. Látszott, hogy Dénesért tüzte fel. A fiatal tiszt a virágot ellenségesen, mérőn nézte. Az öreg úr, e félhangon ejtett szóra hunyorogva, évődve szólt az úrfihoz:

— Pénzen vetted az órát s még se ad feleletet egy egyszerű kérdésre.

Látszott, hogy ugratni akarta. Dénes merészen karon fogta Rózsikát s kicsinylő leereszkedéssel felelt, miközben kiindult a tornácra:

— Az óra meghatározása igen komplikált dolog. Erdély 5 és fél fokkal van nyugatra Budapesttől, ott 22 perccel van később a dél. A zavarok kiegyenlítésére Baross hozta szöke a bécsi időt, mint mi zóna időnek nevezünk azért...

— De, kedves fiam — szólt közbe a néni — meg se kóstoltál semmit. Te kináld Rózsika, hátha szívesebben fogadja tőled. Károly is elfogad egy pohárkát.

Dénes szó nélkül nemet intett. A tornác végén sűrű, égőpiros lombot képezett a vad-szőlő.

— Gondolt reám?

— Nem felejtett el?

— Bizonyítékát adtam annak, hogy magát láttam, lélekzettem örökre.

— Bizonyos, mert ime meglátogat.

— Mert magáról énekeltem.

Senki se szólt még bár egy szót se a verséről. Kibuggyant belőle a könyvének emlegetése.

Károly leszaladt a lépcsőn. A bácsi gazdasági dolgokban hagykozott neki. Dénest boszontotta a felbeszakítás a kertbe vitte Rózsikát. Várta, hogy a verseiről fog beszélni. Mert nem sietett a költeményekről szólni, kedvetlenül állott meg egy nagy zsályabokor előtt, tépegetve a szürke leveleket.

— Örömmel látom, hogy ebben a környezetben üdeségét megőrizte.

Hidegen beszélt e csinos fiú. Bajuszkája határozottan jól festett, dereka könnyű hajlása a sugár nádra emlékeztetett. A "környezet" az apjáról szólt s az édes anyjáról. Kellemetlenül érintette Rózsikát ez a két szó. Ezért nem tudott kedvességeket mondani s nem szólt a versekről.

Kár e kis leányért, gondolta sajnálattal Dénes. Mindketten elhallgattak. A mint a kopaszodó ribizli-bokrokkal szegélyezett burjános uton jártak, döcögve indult meg a beszélgetés, kurta feleletekkel tették pontot a kérdésekre. Mind a ketten másképpen álmodtak erről a találkozásról. Költőinek, gyöngédnek képzeltek. Dénes így tud sohajtani: «ah», s Rózsika ellágyulva tartja szöke fejét a Dénes széles mellére. Ők gyermek-kori barátok, kik egymásnak nőttek.

Nem sokára ebédre mentek. A fiatal gazdatiszt az asztal végén ült. Kevés beszédű, egészséges, derült arcú legény, ki az öreg tisztartónak segédkezett. Nem is régen költözött a nagy madarasi birtokra. Az öreg jó szemmel nézte. Magát megújultnak látta benne. A néni ellen-szenvvel tekintette. Tán ő foglalja el egyszer az ő helyüket; az árnyas kertet, a nagy házat, ha az öregek majd a temető-kertben nagy örökös házat szereztek. A néni úgy tekintett rá, mintha egy leselkedő tolvajt látna benne. Aztán nehogy Rózsikára tekintsen. Azt úri asszonynak nevezi a néni.

Zsiros, kövér ebédet talált fel a néni. Ki se fogyott az ajánlatából. Maga találni ment ki minden fogásnál a konyhára. A legkihízottabb darabokat választotta ki a Dénes részére. A tanár úr kényesen választgatja ki a megehető szálaeszkákat a tyúkhúsból. Alig volt miről beszélniök. Dénes alig felelgetett a néninek. Ugyan mit is szóljon a tyúk teteme felett tartott dícs-beszédekre. Császár felett tartott szónoklathoz hozzá tudna szólni; az valami. De egy madarasi tyúk!... A fiatal tiszt merően nézte Rózsikát. Ez a tekintet feszélyezte a fiatal párt. A bácsi malicejével elegyedett bele, hogy felzaklassa a megalvadni készülő vért.

— Adósom maradtál szép öcsém az óráddal. Mennyi is?

A fiatal tiszt kapta el a szót.

— A dolgosok gymra a legjobban járó óra faluhelyt. Azt nem a greenwichi observatorium direktora húzza fel.

— Ah! foglalkozik földrajzzal, barátom? Igen szép s mily délkörtől kezdve számítja batom az idő-meghatározást?

— Én? Én a Madarason elvonuló vonalról, barátom (s ezt a szót erősen megnyomta). Itt kel fel a nap...

Hiszen megkisebbitené magát Dénes, ha e kihívó ficzkóval szóba állana. A «barátom» nevezet úgy fúródott be a fülébe, mintha tű hegye

hatolt volna be. Rózsika neheztelő tekintettel nézte meg a vakmerőt. Őt nevezte-e a napnak? Mi joga mond szívet neki?

Van-e joga, hogy szívet mondjon Rózsikának? ez a kérdés nyílt át a Dénes fején is. Hát miért jött ide, ha ily ficzkó tesz elejébe.

A fiatal tiszt is elkedvetlenedett. A mint ki-suhant a száján a bók, mindjárt megbánta. Mit mond a bácsi? Mit Rózsika?

A néni nem tudta tájékozni magát. Marakodnak-e, nyalakodnak-e előtte. Valami névtelen kellemetlen érzés bántotta őt is. És piszkált is az ételekben.

Az ebéd végén alig volt beszélni valójuk. A bácsi kezintott csendesen Károlyl. Dénes kivonta magát a poharazásból. Halkan beszélgetett a leánynyal. Rózsikát izgatta a suttogás. Hangosan felelt a bizalmasan tett kérdésekre. A bácsi vastagon füstölő pipára gyújtott a végén s Dénes halkan köhécselt, arra mind felkeltek.

Az ég időközben köneynezni kezdett, finom permete szítálta be a harasztot, lombatlan ágakat, elsárgult gyept. A bácsi künn maradt a pipájával a gangon, s a tiszt elment a dolgo-sokhoz.

A néni a csendes szép szobába vitte be az úri vendéget. Maga telepedett a kőrisfa diván közepére élő felkiáltójel képen. A siket esend oly nehéz volt, hogy a súlyát lehetett érezni. Egy lélekzetnyi hang se hallzott.

— Hát télen még? ... kérdezte egy gondolat folytatásaképen Dénes.

Mintha Rózsika kitalálta volna mivel tünődik Dénes, felelt rá:

— Mindennek megvan a szép oldala, csak meg kell találni.

Ő máskor ily bátran nem mert volna szólni. Azonban jól esett ellenkezni. Maga se tudta miért boszús. Dénes élénken támatta meg.

— Ez a szép költészete kedves. A zaj, a mozgás, a folytonos sűrűlőds; az idegek, az érzékek ébrenléte, ez az élet, a boldogság.

— A szálló színes pillangó szebb nekem, mint a fején tánczó clown; a méhek döngését jobban élvezem, mint a filharmonikus koncertet. Jöjjön hozzánk, hogy megtanulja.

— A legszebb mester se teszi igazsággá a tévedést. A szempont hibás, kedves, a miből ki-indul.

Aztán a vitában meglevenedve, magasztalta a várost. Sok idegen szót elegyített a beszédébe. Egy finom viaskodás minden illendő hideg fegyverét forgatta meg. Rózsika így gondolkodott: «Azért jött, hogy ezt mondja el?» Dénes, míg beszélt, így töprengött: «Ugyanazon kedves ajakok-e ezek?» Nem voltak meglehetően egy-mással. Ők állandóan leveleztek, igen gyöngéd hangon. Azonban Rózsika ortografiai hibái is kedvesek voltak előtte. Szemtől-szemben üre-sebbnek találta. Rózsika igen kihívónak találta Dénest s oktató hangja izgatta. Tán lenézi őket...

Az eső valami áttetsző, finom fátlyolt szőtt a tájakra. Hamar is alkonyodott. A beszélgetés közt Rózsika az ablak közé állott. A csipkefüg-gönybe takarózott s kinézett a kertre. Dénes finom gesztusok kíséretében oktatta a kis falusi leánykát. A körvonalak bizonytalanokká lettek. A mező szürke felgyászta kimondhatatlan bússá tette a képet.

Ekkor a némaságon egy éles jajszó nyílt át. A néni is felugrott. Rózsika felszakította az ab-lakot s kinézett a kertre. Semmi mozgás. A két-ségbeesett jajszó ismét megújult.

Az asszonyi bátorsága azonban csak akkora volt, hogy Déneshez fordult hevesen.

— Hát jöjjön, jöjjön.

Dénes idegesen kapkodva kereste a kalapiját. Azt künnhagyta valahol.

— De hagyja, hagyja az Istenért.

A néni elől szaladt. Rózsika kinalta a kezét Dénesnek. Az úri valamit mormolt a nátháról, de abban hangja a kalapijának keresését s vele szaladt a leánynyal. A jajgatás nem szűnt meg. Az öreg úr a dolgo-sokhoz ment a mezőre.

A kert üres volt. A mig körülnéztek, hogy tájékozzák magukat, Dénes zsebkendőjét keresett elő s a fejére kötötte. Rózsika a sütőház háta mellé szaladt. A kiáltás onnan szakadt.

Egy sáros, piszkos, kis gyermek üvöltött, két-ségbeesetten hadonászva kezeivel, lábaeszkáival. Egy nagy mocskos ártán állott pár lépéssel előtte. A gyermek rémülten védekezett ellene. Az állat nyakát meggömbülten, vékony habbal a szája szélén, támadóan szegte meg magát.

Rózsika feléje iramodott, kiáltva. Dénes gyöngéd színű nadrágját lehetőleg védve, ugrált utána, hangosan kiáltva:

— Nem vad-e az állat? vajjon? nem vad?

A kis gyermek a védelem láttára egyszerre elnémult, az állat lustán, a kiabáló leányra vetette oldalvást rosz tekintetét, aztán a nagy kert felé oldalgott.

A gyermek keserves sirásba fogott akkor. A leány hozzá ment és megsimogatta a víztől csapos, gyenge, szöke haját. Dénes izgatottságtól rebegő ajakkal, magát megkeményítve rá-szólt:

— Hát upre kölyök a földről, hord el onnan magadat.

Rózsika így szólt magyarázólag:

— A kertész feleségének, a Flórikának gyer-meke a szegény bogárka. Megijedtél nagyon szegényke?

— Kelj fel kölyök. Hát mi lesz?

— Nem tud felkelni — mondta részvétellel Rózsika.

— Hát mit akar vele? Hol laksz semmiség?

— Ott túl — szólt a dombhátra mutatva Rózsika.

— Lopni jöttél, oláh testvér? Almat csenni.

— De nem tud felkelni — engesztelte Rózsika. — Remeg minden tagja.

— Bajos lesz itt strázsálni a ficzkót. Mi lesz vele, nyomorúság? Mért nem mersz haza menni most, mert a disznó arra felé ment?

Rózsika ekkor lehajlott. A gyermek lábszára erősen vérzett. Gyorsan leoldotta gyenge patyolat kötényét s rányomta a gyermek sáros, hit-vány lábszárára.

— Még ez is.

Ekkor a csűrös kert felől Károly, a tiszt, bukkant fel. Sebes iramban közeledett. Alig látta meg a leányt, így szólt:

— Mi lelt, szegény?

Aztán egy szó nélkül felemelte a piszkos gyereket.

— Nagyon vérzik. Megengedi, Rózsika, hogy bevigym az irodába? Majd ha bekötözzük, haza küldöm.

A nyavalyás gyermek erősen megkapaszkodott a tiszt új kabátjába. Károly felfogta és erős lépéssel vitte előre.

Rózsika fényes, meleg szemmel nézett a fiatal emberre. Akkor Dénesre tévedt a szeme. Tán a különbséget mérlegelte. S meglátva a fehér kesz-kenőt a fején, hangosan felkaczagott.

— Bocsanat, Dénes! nagyon komikus az a keszkenő a fején. ...

Mikor egy óra múlva a vaesoránál találkoztak, a kis leány Károlyhoz fordult:

— Hány az óra magánál Károly? A magáé-hoz igazítom az enyémet, ha akarja. Az jól jár.

SENKI FIA.

Regény. Írta VERNE GYULA.

MÁSODIK RÉSZ.

AZ UTOLSÓ ÚT.

(Vége.)

Traleeből a siltoni egyházkerületig jó tizenkét mérföldnyi út. Hány-szor megtette volt Senki fia ezt az utat a Mac Carthyékkel. Utoljára egyedül ment Traleeba ... gyalog ... mikor aztán a Kerwan majorba igyekezett vissza ... az országúton egy bokor mögé vonta magát, akkor látta, mint mennek a rendőrök, végrehajtók a major felé. Épen mintha csak tegnap történt volna, olyan élénken bevésődött emlé-kezetébe. Az országút most is régi. Itt-ott út-széli korosma és sok szántóföld. Paddy nem szereti az újításokat. Irlandban minden a régi marad, még a nyomor is ...

Tíz órakor megérkezett a kocsis Siltomba. Épen akkor kezdődött meg a mise. Épen akkor

— Itt volt a major! — mondta halkan.

Minő siváregy kép vala most. A kerítést le-tépték, az ajtókat betörték, a gazdasági épületek romokban heverték, vad fű benőtte az udvart — a pusztulásnak vigasztalan képe. Őt év alatt eső, hó verte, szél tépte, nap sütötte. A pusztá falak fölmeredeztek, ... im, ott van az a szoba is, melyben Senki fia és nagyanyó szoktak hálai.

— Ez Kerwan ... ez ... mondogatá, de mintha nem mert volna a romok közé lépni.

Bob, Grip és Sissy némán követték őt. Birk nyugtalanul futott ide s tova ... mintha őt is régi emlékek szállottak volna meg.

Hirtelen megáll, felemeli a fejét, szemei csilognak és csóválja a farkát.

A kapu előtt egy kis csoport áll: négy férfi, két asszony és egy leánya, szegényes ruhában.

A legidősebb feláll, Griphez közeledik. Őt tar-totta a család fejének.

— Minket iderendelték ... Bizonyára ura-ságod rendelt ide ...

— Én? — kérde Grip s az ismeretlen fér-fiúra csodálkozva nézett.

Úgy van. Mikor Queenstown-ban kiszállot-tunk, a révkapitányság száz font sterlinget

eredmény nem volt semmi. Nagyon ritkán kap-tak együtt vagy egyenkint munkát valamely majorban, de nyomorúságos volt a bér. Őt évig mégis kihúzták, akkor ott hagyták azt a földet, mely velök szemben épen olyan kegyetlen volt, mint hazájuk, Irland. Senki fia fájdalmas ér-zéssel nézte őket sorjába. Márton nagyon meg-öregedett, Murdock még mindig olyan komor arcú volt; Pat és Sim a sok munka és inség miatt lesoványodtak! Martine, az életerős, derek Martine, csak árnyéka volt a réginek; Kittyt az idegen földön szerzett gonosz láz nagyon elgyöngyítette; Jenny, a szegény kis leányka olyan szomorú volt, kora szenvedés jutott osztályrészül. Úgy bele markolt mindez a fiú szívébe!

Sissy együtt sirt az asszonyokkal meg a lány-kával ... Vigasztalni iparkodott őket:

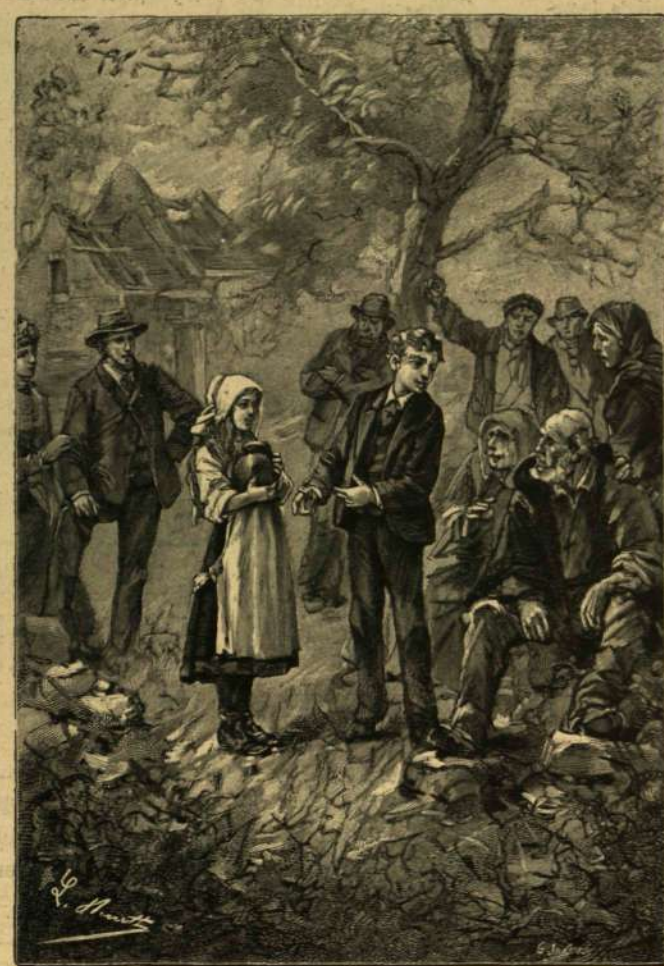
— Vége már a szerencsétlenségnek, mely önöket sújtotta Martine néni, ... a miénknak már régen vége van ... fogadott fioknak köszönhetjük ...

— Neki? — csodálkozék Martine. — Mit tehetne ő, szegényke? ...

— Neked, fiam? ... kérde Márton is.

A deák Jaunting-Car állott a kapu előtt.

A kökorsóban egész rakás kavics volt.

harangoztak be. A templom is a régi, egyszerű félre görbült angol templom volt, itt keresztel-ték meg Senki fiát és Murdock leánykáját egy-szerre. Ők is bementek a templomba. Sem a pap, sem a hívők közül egyik sem ismert reá. Mise közben a hivek kérdezték egymástól, hogy miféle család lehet ez, melynek egy tagja sem hasonlít a másíkhöz.

Mig Senki fiának élete változatos emlékei elevenedtek fel, a többiek buzgón kérték az istent, hogy áldja meg azt a fiút, kinek életök boldogságát köszönhetnék.

A siltoni legjobb kereszmában megreggeliztek s folytatták útjukat a három mérföldre eső Kerwan-majorba.

Senki fiának könnyvel telt meg a szeme, a mint ezen az úton végigrobogott velök a koci ... Hány-szor ment Mac Carthyékkel ezen az úton a templomba ... néha velök tartott nagyanyó is, ha győzte az utat ... Minő szo-morú most ez az elhagyott vidék! Mindenütt rom, ... az elűzött békének erőszakkal össze-rombolt hajlékai. Itt-ott hirdetések voltak egyik-másik falra felragasztva: hogy ez a major bérbe vagy örök áron eladó. De hát kinek is jutna eszébe, hogy itt, a nyomorúság kellős közepén földet béreljen vagy vásároljon?

Végre fél kettőkor előtűnt a Kerwan-major. Senki fia kebléből egy sohaj szakadt fel.

adott át nekünk s azt az utasítást adta, hogy Traleeba jöjjünk.

Ebben a pillanatban Birk hangos ugatással rohant az idősebb nő felé. Örömeben ugatott a hű állat, csóválta a farkát, alig fért meg a bő-rében.

— Hiszen ez Birk ... a mi Birkünk; reá is-merek ...

— Hát engem nem ismer, drága jó anyám — kérde Senki fia, — engem már nem ismer?

— On? ... Oh, fiam! ...

Gyöngye a toll arra, hogy azt a jelenetet méltó-képen fesse, a mely ezután játszódott le. Márton, Murdock, Pat és Sim összevissza ölelték, csókol-ták a fiút, ő pedig Martinet és Kittyt. Azután fölemelte a kis leánykát, majd agyon csókolta, s mutatta Bobnak, Sissynek és Gripnek:

— Nézzétek csak, ez az én Jennym! ... Ez az én leánykám!

Annak utána leültek mindnyájan a körülöttük heverő romokra. Mac Carthyéknak el kellett beszélniök siralmas történetüket. A majorból kiűzetvén Limerickbe kísérték őket, ott Murdo-ckot néhány hónapi börtönrre ítélték.

Mikor Murdockot szabadon bocsátották, Már-ton egész családjával Belfastba ment, ott hajóra szállt és kivándorolt Ausztráliába. Pat otthagytá a tengerészetet és utánok ment ... Mennyit fáradtak, ... mennyit szenvedtek — és az

Senki fiának nem jött szó az ajkára; olyan nagyon izgatott volt.

— Miért rendeltél minket erre a szomorú emlékü helyre? — kérde Murdock. — Mi keresni valónk van itt, hol olyan sokat szenvedtünk? Senki fia, miért bolygattad fel multunk keserű emlékeit?

Mindenkinek ezek a kérdések lebegtek ajkán, még Bobnak, Gripnek és Sissynek is.

— Hogy miért? — felel a fiú erőt véve meg-indulásán. — No hát jertek velem: atyám, anyám, testvéreim, jertek csak velem.

Az udvar közepére vezette őket.

Ott volt még a vad bozót és szederbokor között az élénk zöld fenyőfa.

— Jenny, látod ezt a fát? Akkor ültettem, mikor te születél. Velel egy idős, épen nyolcz esztendő.

Kitty zokogni kezdett. Eszébe jutott az az idő, mikor ő még boldog volt, s bizakodott ab-ban, hogy boldogsága tartós lesz.

— Jennym, ... édes kis leánykám — folytató Senki fia, — látod ezt a kést? ...

Övéből elővett egy zsebkést.

— Ez volt a jó nagyanyának első ajándéka, melyet nekem adott ... szép anyád volt neked, ... aligha emlékszel reá.

Mikor ezt a nevet halották, az emlékezetes

romoknak közepette, Mártonnak, Martinének és gyermekeiknek majd megszokadt a szívők.

— Jenny — vevé újra át a szót Senki fia, — nesze ez a kés, ássál vele a fa tövében, itt ni! A leányka nem tudta miért, de csak ássott a megjelölt helyen. A kés pengéje csakhamar valami kemény tárgyon akadott meg.

A kőkorsó volt. Semmi baja sem történt a föld alatt.

— Húzd ki, Jenny, azt a korszót, és nézd meg mi van benne.

A leányka kihúzta a korszót és fedelét levette. Mindnyájan várakozással teljes csöndben álltak körül.

A kőkorsóban egész rakás kavics volt, szakasztott olyanok, mint a Cashen medrében lévő.

— Márton apó, emlékszik ezekre a kavicsokra? — kérde Senki fia. — Minden este adott nekem egyet, ha meg volt velem elégedve.

— Emlékszem, fiam, azt is tudom, hogy nem volt nap, mikor nem kaptál.

Molnár és Trill új szerkezetű körképe, a Pokol.

Az emberi fantázia legnagyobb alkotása Dante Pokla a városligeti fasor végén körkép alakjában látható. Ez a körkép merőben új beosztású látványosság.

Fő részei:

1. A felkelő átkelés az Acheronon.
2. A lebegő lelkek.
3. A tékozlók és fősvények hegye.
4. Diszvár. Az Izzó torony.
5. Az égő sírok.
6. Az ember-fák erdeje.
7. A vérforrás.
8. A tűzszög.
9. Az égő lábak mezeje.
10. Az ostoroztatott.

Megszámlálhatatlan sokaság. Alomvilági tájak. Soha eddig nem látott színek. A világban egyetlen, áttetsző színekkel és szabad alakokkal szerkesztett körképe. Látható reggeli 9 órától egész nap a király-utcai fasor végén, szemben a kiállítás második főkapujával.

Belépő díj 50 kr.

A Városligetbe menő villamos kocsik, omnibuszok és lóvonat kocsik megállóhelye.

A Pokol Gárdonyi G. fordításában a körképhez vett képekkel illusztrálva minden könyvkereskedésben kapható.

Az ára 50 kr.

A nap változó világossága szerint változó színekkel! A tüneményes festészetnek legnagyobb s egész világon egyedül álló alkotása.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent:

EZER ÉV.

Történeti drámai költemény.

Három felvonásban, előjátékkal és utóhanggal.

Írták:

SZÁSZ KÁROLY és ifj. SZÁSZ BÉLA.

Ára füzve 1 frt 60 kr.

— Épen annyi kavics gyűlt össze, a hány napot a Kerwan majorban töltöttem. Számláld meg, Jenny! Úgy-e bár, tudsz számolni?

— Tudok bizony! — felelé a kis leányka.

Számlálgatni kezdte, végül így szólott:

— Ezeröttszáznegyven kavics van.

— Helyes! Lásd leánykám, ez azt jelenti,

hogy négy évnél tovább voltam én szüleim házában. Úgy tartottak engemet, mintha gyermekök lettem volna.

— És soha egyéb bért nem kaptál, édes fiam, mint ezeket a kavicsokat — szólott szemét le-sütve Márton, — akkor azt hittem, hogy majd shillingekké váltom fel a kavicsokat.

— En pedig guinee-kká váltom a maguk számára, lelkem jó szüleinek.

Sem Márton, sem a többiek nem tudták, hogy higgyék-e, mire véljék a fiú szavait? Nem bomlott-e meg a fiú?

Sissy észrevette ezt az elképpedést, megfélelt ő helyett:

— Nem, kedves barátim, Senki fiának a

szíve épen úgy helyén van, mint az esze. Így pedig a szíve beszélt.

— Márton apa, Martine anyja, édes bátyáim Murdock, Pat, Sim, és te jó Kitty, meg kis kereszt-leányom, én olyan kimondatahatlanul boldog vagyok, hogy azt a sok jót, miben részesítettetek, legalább részben visszafizethetem nektek. Ez a major itt eladó, meg fogjátok venni, és felépítitek újra, hogy miből, arról gondoskodtam már. Ezentúl majd nem kell szívtelen Harbertektől félnetek. A magatok földjén fogtok lakni... a magatok urai lesztek.

Senki fia ezután elmesélte, hogy mi minden történt vele, mióta a Kerwan-majorból sirva elcsompolgott, hogy minő viszonyok között él most. A Mac Carthy családnak adott összeg ezeröttszáznegyven font sterling volt, — ugyanannyi guinee, mint a hány kavics a kőkorsóban volt. Egy szegény irlandinak nagy vagyon ez.

És talán most történt először, hogy ezen a keserű könyekkel áztatott földön az igazi öröme-k és hálának hívő könyei peregtek alá...

Magy. kir. államvasutak.

Hirdetmény.

Nyugotnémet-osztrák-magyar vasuti kötelék. (Pótlékok kiadása.)

Folyó évi szeptember hó 1-vel a fenti kötelékben érvényes 3. és 4. díjazásai füzethez a 8. illetve 7. pótlék lép életbe. Ezen pótlékok német államokra vonatkozó díjtételeknek különben már hirdetés után is közzétett hatályon kívül helyezését tartalmazzák. A 3. díjazás díjtétele füzethez tartozó 8. pótlék a kivétel díjazás (korpa) díjtételek kiegészítését, a 4. díjazás díjtételek tartozó 7. pótlék a budapesti pályaudvarokra vonatkozó külön határozmányok megváltoztatását, továbbá sás és nád valamint szuperfoszfát névze új kivétel díjazását tartalmazz. Ezen pótlékok a részves vasutaknál 6—8 óráig érvényesülhetnek.

Budapest, 1896 augusztus 15.

Az igazgatóság.

Magy. kir. államvasutak.

Hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak helyi díjszabásához (II. rész) tartozó függelék 40. táblájának módosítása. A magy. kir. államvasutak vonalain érvényes helyi díjszabáshoz (II. rész) tartozó a 1895. évi január hó 1-től érvényes függelék, magyar szövegű példányainak 19. oldalán 40. folyószáma alatti díjkedvezményben felsorolt árcikknek közli «szék» törzsdő s helyébe, «szék» és «maronátrons» cikkeket vezetők fel, ennek megfelelőleg egyszersmind a német szövegű példányokban a 6. oldalon 6. folyószáma alatti kedvezményben felsorolt árcikknek közli «Soda» törzsdő s helyébe «Soda» cikkeket vezetők fel. Ezen módosítás 1896. évi október hó 1-én lép hatályba.

Budapest, 1896 augusztus 15-én.

Az igazgatóság.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

TARKA KÉPEK

A KALOTASZEGI VARROTTAS VILÁGÁBÓL

Írta

GYARMATHY ZSIGÁNÉ.

Negyven képpel.

Ára füzve 1 frt 50 kr. Diszkiadásban 10 frt.

A főváros legszebb látványossága

az Andrásy-út végén

Feszty Árpád óriási körképe:

magyarok bejövetele

Ez a kép három évig készült, a magyar festőművészet legnagyobb alkotása. Egy 1800 cm²-ternyű, e célra szőtt vászonon a hozzá épített kőralaku palotában a magyaroknak a volőzi völgybe való beérkezését tünteti fel.

A kép szembetűnő részei:

1. Árpád és a vezérek.
2. A harcra a szláv had maradvékával.
3. Latorozás és a fogly szlávok.
4. A fejedelem-asszony és a magyar nők bevonulása az ökrös szekereken. Előttük a pogány oltár a rajta haldokló szláv pappal.
5. A nőrablás.
6. A pogány magyarok fehérő-áldozata. A táltos, a kádár, táncos leányok, bonczok, igricek és dobosok csoportja.
7. Sátorverő magyarság.

A háttérben a beregi rónaság, Lovácska, a munkási várhegy, a Latorozsa folyó, az Istenhegy, Pálhegy, Szarkabegy stb. mérőföldre terjedő messzeségben látható.

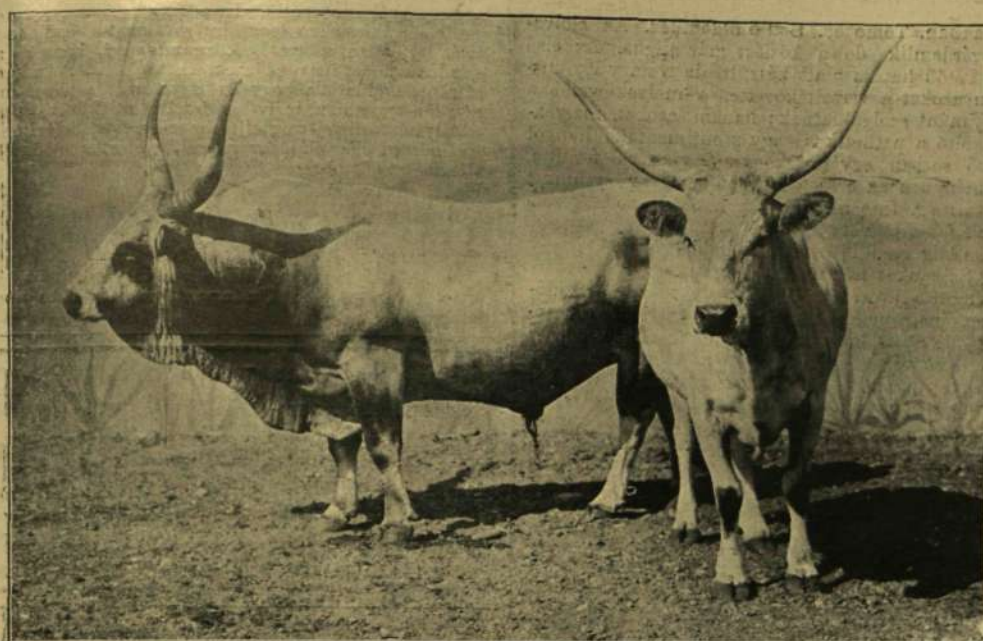
Látható reggel 6 órától este 10 óráig.

Este villamvilágításnál.

Belépő díj 50 krajczár.

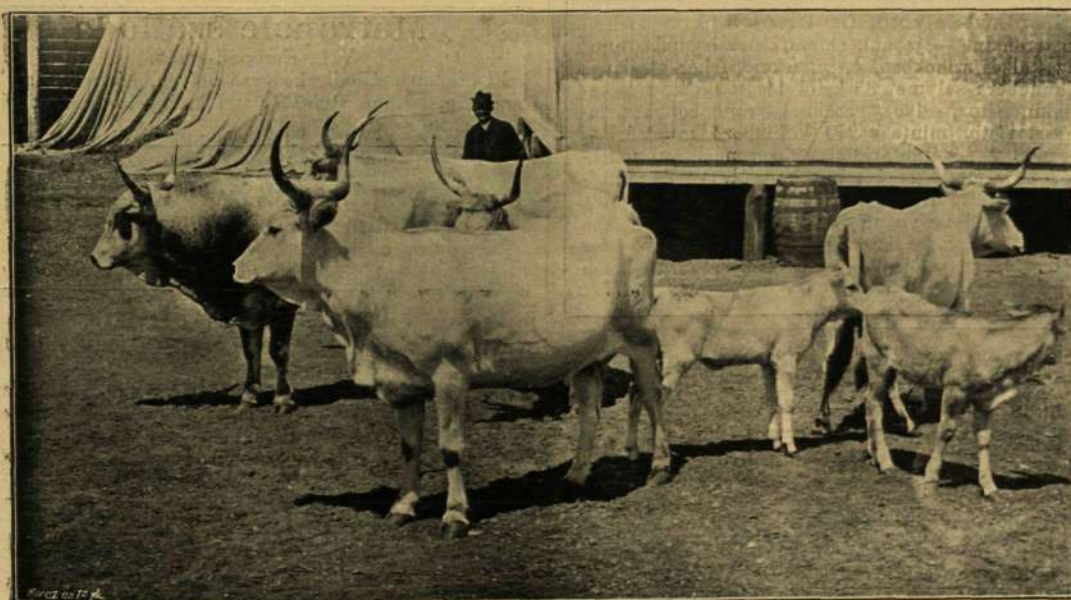
FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

MAGYAR BIKA ÉS TEHEN.

LIPTÓMEZEI GAZDÁK FEJŐS-JUH KIÁLLÍTÁSA.

MAGYAR TEHENEK BORJAIKKAL.

KÉPEK A TENYÉSZÁLLAT-KIÁLLÍTÁSBÓL. — Erdélyi fényképek

ritka adományait a célszerű, okos berendezés és vezetése emeli Marillán, hol a gyógyhely megalapítója és szervezője, a nagy tapasztalatu dr. Hoffenreich egyszersmind főorvosa és vezetője is e gyógyintézetnek. Marilla-völgy lakóháza előtt, melyek kétszáz vendéget kényelmesen befogadhatnak, százados fenyőerdőtől szegélyezve, terjedelmes, jól ápolat, tőde park terül el, melyhez hasonló más fűrdőhelyen alig találunk. Némi fogalmat nyújthat erről az a panorámaszerű nagy kép, melyet Marilláról Olgyay festőművésztünk az idén készített, s mely most az ezredévi kiállítás fűrdőpavillonjában látható. Egy szakemberünk, dr. Bókay Árpád egyetemi tanár, ki Marillát közelebb meglátogatta, a magyar fűrdők

egyik gyöngyének nevezi s a következőket írta róla az «Orvosi Hetilap»-ba:

«Marillafűrdőn nemcsak gyógyfürdő fekvése, szőlőtől védett helyzete, remek fenyvesei, melyekben órákig elbolyonghat az ember, lepte meg, hanem különösen berendezése. Hydrotherapeutikus (vizgyógyászati) célokat szolgáló termei hasonlóak azokhoz, a melynek Kreuzenben vannak, mely fűrdő helyet pedig ép ezért az utóbbi időben igen felkapottak; a szolgáltatás, női és férfi részre, mint meggyőződtünk, igen ügyesek, s folytonos orvosi ellenőrzés mellett dolgoznak. Új és rendkívül ügyes, leleményes berendezésű a beléző terem, melyben törpefenyőfal s másnemű belézősek eszközölhetők. Külön épületet foglal el a két pneumatikus kamra; ily szerkezetű kamarák, ugy

tudom, nincsenek másutt Magyarországon. Az asztali és ágyi fehérműt itt nemcsak egyszerűen kimossák, hanem előbb magas nyomású gőzben dezinficiálják. Dícséretes és követendő eljárás lenne minden fűrdőn. A lakóházakat, szobákat végigjártuk, s azok berendezése, felszerelése valóban minden kényes kíváncsnak megfelel. Csaknem egyedüli fűrdőhelyünk Marilla, hol a pensio-rendszert szigorúan keresztül van vize, s a beteggyógyászatra, mely a siker legfőbb biztosítéka, ez által a kellő gond fordítható s mely rendszer teszi egyedül lehetővé a jutányos és a mellett jó és bő élelmiszer nyújtását. A szép és terjedelmes park, melyet három üvegház lát el nyíló virággal, saját tehenészet, pompás siementhal állatokkal, mind érdemes látnivaló Marillán.

Marillát az orvosok különösen a mell-, gége-, bajokban, s idegbántalmakban szenvedők és adalók részére ajánlják; alkalmas csendes pihenő hely mindazoknak, kik a munkában kifáradtak. A ki zajos mulatásokat keres, ne menjen Marillára. Marilla azoknak való, kik egészségök helyreállítására vagy fentartására nyugalmas és kellemes helyet keresnek.

Nansen és a «Frám» visszatérése. Nansen szerencsés megérkezése után egy hétre megérkezett Norvégia egyik legészakibb kikötőjébe, Skjervö-be hajója is, a «Frám». Nansen és Johansen a múlt év márciusától váltak el a «Frám»-tól, s többé nem hallottak egymásról egész aug. 21-ikéig, mikor Sverdrup kapitány megérkezett Skjervöbe a hajóval. Az egész személyzet egészséges, s rendkívül örömmel értesültek, hogy Nansen és társa szintén megérkeztek. Nansen a távirati értesítésre azonnal elindult Hammerfestből s hajója a felutón találkozott «Frám»-mel, mely Tromsö felé indult.

A «Frám» a 85 fok 57 perczig hatolt föl éjszaka, de szárazföldet sehol sem látott, szabad tengert sem. A hajót a tenger árama vitte magával a jéggel együtt, de négy hónapig, februártól július közepéig egy helyen vesztegelt. Augusztus 13-án érték el végre a nyílt tengert, honnan teljes gőzzel haladhattak. Az most bizonyos, hogy az északi sarkot hajón elérni nem lehet. Kuttyák, szánok, csónakok és más segédesszökökkel haladhat csak feljebb a kutató, természetesen így is csak úgy, ha élet-erők ellenállási képessége megfelel a kegyetlen éghajlatnak, s ha alkalmazkodik az életmódhoz, melyet ott folytatni kell. Norvégiában most mindenütt ünnepélyeket rendeznek Nansen és társai tiszteletére.

Andrée utja elmaradt. A svéd léghajós, Andrée aug. 24-ikén visszaérkezett a Spitzbergáról Tromsöbe. Vakmerő utját, hogy két társával léghajón hatoljon az északi sarkhoz, el kellett halasztani, mert hetek óta hiába várták a kedvező szelet és időjárást. Eső, szél, köd egyaránt hozzájárultak az ut megnehezítéséhez. Ezentúl pedig a sarkvidék időjárási viszonyai közt valószínűsítés öngyilkosság volna neki menni az ismeretlen világnak, Andrée tehát a jövő nyárra halasztotta utját.

Az aug. 9-iki teljes napfogyatkozás. Az aug. 9-iki teljes napfogyatkozást Európa legészakibb részein lehetett látni, és több tudományos expedíció hajózott fel, de általában eredménytelenül, mert az idő teljesen borult volt. Az oroszok azonban a Japán mellett Sachalin szigeten szerencsések voltak. A sachalini Orillon fokról keltezett távirat jelenti, hogy a megfigyelés elég jól sikerült. Az ég borus volt ugyan, az expedíciónak mégis sikerült azonban a koronáról két rendbeli fényképfelvételt csinálni. Megállapították ezenkívül a delejtűnek eltéréseit. A napfogyatkozás megfigyelésére Észak-Finnországba küldött expedíció is Torneaból azt a távirati jelentést küldte, hogy igen szép időben, három különféle készülékkel jól sikerült tiz felvételt csináltak a koronáról. A megfigyelés Isában, a svéd-orosz határon történt.

Leány-gymnázium a fővárosban. Az orsz. nőképző egyesület értesíti a közönséget, hogy zöldfűtőzati intézetében az 1896—97-iki iskolai évben megnyitja njonnan szervezett leány-gymnáziuma I. és V. osztályát is. A gymnázium azoknak a lányoknak való, kik alaposabb oktatásban akarnak részesülni, mint a melyent a polgári és a felsőbb leányiskolák nyújthatnak. Záró — érettségi — vizsgálatra az egyetemi tanulmányok folytatására is jogot ad. Az idegen nyelvek közül az I. és II. osztálybeli növendékekre csak a német az V-ik osztálybeliekre a német és a latin kötelező. Beiratkozni az intézet bármely szakába szeptember 1—5 délelőtt 8—12 óráig, előjegyzésre jelentkezni azonban akármikor levélben is lehet.

A pestis gyógyszer. Az orvosi világot ismét egy veszedelmes betegség ellen föltálat szer foglalkoztatja. Ezt Yersin fiatal francia orvos találta föl, ki a pestist eredeti hazájában, Keleti Ázsiában tanulmányozta. Az orvosság szintén szerem. A párisi orvosi akadémián a napokban olvasták föl Monod Kantoni francia konzul jelentését, mely

BUDAPESTI CZÉGEK.

FÖLDVÁRY IMRE
földvár- és fűhőnemű-raktára.
BUDAPEST,
IV., Koronaherceg-utca 11. sz., a posta mellett és
VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.
Telefon: 1234.
Speciális készítője jó szabad férfi ingeknek.

Franklin-Társulatnál megjelent.
POCSAJYÉK.
Regény.
Irtá
Fröhlichné Mária Paula.
Ára fünye 1 frt 50 kr.

Levélbéllyeg-kereskedés
PRÜCKLER J. C.
Budapest, IV., Régi posta-u. 5.
Alapított 1876.
Veszek! Eladok! Cserélek!

LATZKOVITS A.
BUDAPEST,
IV. kerület, Váci-utca 22. szám.
Cs. és kir. szabadalmazott fehérnemű-gyáros
ajánlja
úri divat- és fehérnemű-ujdonságait.

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
Andrássy-út 21.
(félelelet).

A Magyar Asphalt
részvény-társaság
Budapest, Andrássy-út 30.
elvéallja jótállás mellett
legelőszobban
asphalt-burkolatok
fektetését és
nedves lakások,
pinczék, stb. gyökere
szárasztatását.
Telefon.

36. SZÁM. 1896.

BUDAPEST, SEPTEMBER 6.

43. ÉVFOLYAM.

Előzetes feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félre — 6.

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
félre — 4.

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.—
félre — 2.50

Külföldi előfizetőknek a postai
meghatározott viteldíj is emelendő.

AZ OLASZ KIRÁLYI ÉS JEGYESE.

A KIS MONTENEGRO fejedelme épen családja trónra jutásának kétszázadévi örömmünepére készült, mikor az a kiváló szérencse érte, hogy Viktor Emanuel nápolyi herceg, az olasz királyi korona örököse, megkérte s nyomban el is jegyezte egyik legbájosabb leányát, Helena hercegnőt. A jegyváltás híre nagy érdeklődést keltett egész Európában anynyival inkább, mert szinte szokatlan, hogy egy hatalmas királyi trón örököse nejeének választ.

melyet, mint az orosz politika diadalát, különféle érzelmekkel fogadtak a különböző államok. Eleintén maga az olasz nép sem igen volt a hírtől elragadtatva; de aztán csak belenyugodott a királyi választásába, mert mind több-több kedvező értesítés érkezett és terjedt el a fiatal hercegnőről, ki ha nem ősi királyi vérből származott is, de olyan személyes tulajdonokkal ékeskedik, a melyek méltóvá fogják tenni, hogy a fényes olasz trón osztályosává legyen.

Az olasz királyról nagyon keveset tud a világ. Szüleinek udvara a legzárkózottabb életű

vara valamivel szabadabb mozgású; de ott is nagy a komoly feszesség. Az itt uralkodó hangulatot eléggé jellemezheti az, hogy Margit királyné leg többet a német mysticusok filozófiájával foglalkozik. Kedveli a művészeteket is; de azért termet alig deríti föl évenként egy pár esti zenei előadás.

Viktor Emanuel (Ferdinánd, Mária, Januarius) királyi most 27 éves ifjú. 1869. nov. 11-én született Nápolyban s ugyanott és Florenczben szokott tartózkodni, mióta nagykorúvá lett. A világtól, úgy látszik, szándékosan elzárkózik.

VIKTOR EMANUEL OLASZ TRÓNÖRÖKÖS.

HELENA MONTENEGROÍ HERCEGNŐ.

tásánál ne a nagypolitika tanácsaira, hanem szíve érzelmire hallgasson. S az olasz királyi ezt tette, bár egyebek közt nem utolsó akadály volt előtte, hogy szerelme tárgya a görög-keleti egyház hívei közé tartozott. Azonban ez az akadály is elhárult a moszkvai koronázás alkalmával, mikor is a csár, Montenegró fővédnöke, megengedte, hogy Ilona hercegnő a róm. kath. egyházba áttérhessen.

Erre csakhamar — augusztus 18-án — bekövetkezett Cettinyében a hivatalos eljegyzés,

Europában. Egész Olaszországban alig van család, vagy egyes ember is, a ki a Quirinal nevű királyi palotában másként megfordulhatna, mint alattvaló uralkodója előtt. Az óspanyol szeretetösség egész merevségében, sőt ridegségében honos az olasz királyi udvarban. Rögtöni kegyvesztésnek tenné ki magát, a ki a királynak kéretlenül valamit tanácsolni merne. Umberto király inkább gazda, mint uralkodó. Alig törődik valamit a politikával és a hadsereggel, a mit miniszterei is fájlalnak. A királyné ud-

Csaknem pusztán katonai tanulmányainak él. E mellett érmek gyűjtésével foglalkozik. E nemű gyűjteménye állítólag igen becses. Termetre nézve alacsony és vézna. Gyöngye, beteges gyermek volt s igen lassan fejlődött különösen testileg. Szellemi tehetségeit volt nevelője, Giacomo d'Orto őrgrof ismeri legjobban s ez úgy nyilatkozik róla, hogy igen értelmes és szilárd jellemű ifjú, kire gyermekkor óta nagyobb hatással van az anyja, mint az atyja. Mondják, hogy hazájának jelenlegi politikai, társadalmi

MARGIT-CRÉME

hírneves, az elegáns hölgyek által használt arccrème (nem zsíros kenőcs) rövid idő alatt ifjítja és szépíti az arcot, eltávolítja arczról minden nemű bőrtisztatlanságot. Egyedül szer sepi, májfoltok, pattanások, börtök (mitessz) ellen. Bőrtisztos hatása abban rejlik, hogy a bőrre kenve az által rögtön felfrögtetik és ez okozza azon csodás átalakulást, hogy sepiével vagy májfolttal teljesen fedett arcz 3-4 nap alatt alabástrom fehérré lesz.

Mivel nem zsíros — nappal is alkalmazható, — a crémével bekenett bőrön a hölgyor remekül tapad. Ára 50 kr. 1 frt. Margit-hölgyor, fehér, rózsás és crème színben ára 60 kr. — Margit-fogpúp 50 kr.

FÖLDES KELEMEN gyógyszer-tára, Aradon, Deák Ferencs-utca 11. sz. Főraktár BUDAPESTEN, Török József, Király-utca.

A SZÉPSÉG ÁPOLÁSÁHOZ.
Eddig el nem ért HATÁS.
KIELHAUSER H.
folyékony
Glycerin-Crème
ártalmatlan anyagokból készült sikertült vegyület, mely nemcsak a bőrt finomítja, hanem tényleg az ifjú üdöcséget eleveníti és azt állandóan fenntartja. Legjobb övszer levegő, szél és napsütés ellen eltávolít napfoltot, sepiolt, májfoltot és minden más bőrtisztatlanságot.
Glycerin-Crème-Szappan
kiváló enyhe, báronyszerű bőrt idéz elő. A Glycerin-Crème használatánál ajánlható a
Párisi Hölgypuder
a legártalmatlanabb puder, a bőrt szép fehér színre változtatja és azt simán és szárazon tartja.
Hamisított párisi hölgypudertől és Glycerin-Crémétől óvakodjanak; csak az a valódi, melyen a csínképben, valamint a leírásán a mellékelt védjegy van.
Raktár minden gyógyszer-tárban és illatszertüzletben.
Magyarországi főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszer-tára Budapest, Király-utca 12.

RÖSER JÁNOS nyilv. tan- és nevelő-intézete
BUDAPEST, Aradi-utca 10. szám, Röser-ház.
Ezen intézet alapított 1853-ban. Eddig tanulóinak száma 13,781; magában foglalja a nevelő-internátust, melyben vidéki családok fiait teljes ellátást, felügyeletet és nevelést nyerne; a felső kereskedelmi iskolát, mely egyenrangú és egyenlő a köznevelési akadémiákkal, záróvizsgáit az egyévi katonai szolgálatra jogosítanak; a polgári iskolát, mely egyenrangú az állami és köznevelési iskolákkal. Nővendékek felvétele augusztus 31-ig. Tanácsos azonban a beiratást minél előbb eszközölni, mert az elmúlt évben sem adhattunk a később jelentkezőknek helyet. — Értesítést küld és felvilágosítást ad az igazgató:
RÖSER JÁNOS, Budapest, VI., Aradi utca 10.

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, (IV., Egyetem-utca 4. szám.)

A világ legnagyobb csataképe.

Koscziuskó győzelme

Racslawiczánál.
STYKA és KOSSÁK lengyel festőművészek óriási körképe a városligetben Aréna-út. Reggel 8 órától nyitva. Este villamos világítás. Villamos vasút végállomása. Belépti díj 1 korona.

A természetes savanyúvizek között a
Krondorfi
alkalikus SAVANYÚKÚT
elsőrangú kitünőségek
egybevágó vegyelemzése alapján milyenséggel az első helyet foglalja el.
Magyarországi főraktár:
V. Széchenyi-utca 3. — Telefon 1108 sz.

Az első magyar
nőgymnasiumba,
mely internatussal és elemi iskolával van kapcsolatban, a beírások folynak. Bővebb felvilágosítással (prospektussal) készséggel szolgál kívánatra az igazgatóság:
Budapest, Kerepesi-ut 65. I. em.

27 éven át
v. állami kórházi
igazgató orvos
gyógyít gyorsan, discretül és biztos sikerrel minden férfi és női bajt.
Ozim: Kardos
specialista,
Kerepesi-ut 6. (Kerepesi-bazár) I. em. ajtó 2.
Bemél: d. e. 7-8, 11-2, d. u. 6-7-ig. Levélben is.

KÜHNE E.
MOSONBAN.
Magyarország legrégibb gazdasági gépgyára (1856)
ajánlja 40 év óta általán elismert és több mint 17.000 példányban elterjedt
SORVETÓ-GÉPEIT
sík és hegyes talajra. — Egyedül gyártása a szab. Laacke-féle szántóföld és rétboronáknak (25-féle nagyságban).
Ventzki-féle szab. takarmányfülesztők. — Új hengerek.
Sack-féle ekék minden nagyságban, 2, 3, és 4 vasú ekék bármely talajviszonyokhoz. Kósták, magtárostó, 33 frt. Konkolyozók, morzsolók, szecskavágók stb.
Új: **CZIROKCSÉPLOGÉP.**
Főraktár:
BUDAPEST,
VI. ker., Váci-körut 57a szám.

